

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt - ISSN 0166-6444

Jaargang 88 - no. 2 - februari 1986

Officieel orgaan van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland

bijenteelt

INHOUD

MAANDSCHRIFT VOOR DE BIJENTEELT
ISSN 0166-6444

Officieel orgaan van de V.B.B.N.
VERENIGING TOT BEVORDERING DER
BIJENTEELT IN NEDERLAND
Opgericht 1897

Redactie

Ir. J. Wesdorp
(hoofredacteur, 05716-231)
mevr. J.M.A. Pos
Otto de Kat

Vaste medewerkers

Arjen Neve
Jan van de Veluwe
Ko Zoet

Ledenblad

Oplage 8200
Verschijnt 11x per jaar,
in juli en augustus gecombineerd

Proefnummers

f 2,50 incl. porto

Advertentie-tarieven

op aanvraag

REDACTIE, SECRETARIAAT en **LEDENADMINISTRATIE**

VBBN, Grintweg 273,
6704 AP Wageningen

Telefoon

VBBN (secretariaat/redactie) 08370-22422
Bijenhuis (handel/winkel) 08370-22733

Openingstijden

Secretariaat di. - vr. 9.00-16.00 uur
Winkel di. - vr. 9.00-18.00, za. 9.00-13.00 uur

Postgiro

VBBN (vereniging) 84.68.01
Bijenhuis (Winkel) 82.32.76

Bankrelatie

ABN, Wageningen, Postgiro 82.41.84
Rek.no. VBBN (Vereniging) 53.90.42.897
Rek.no. Bijenhuis (Handel) 53.90.42.900

Registratie K.v.K.

VBBN: Verenigingsreg.no. V119736
Bijenhuis: Handelsreg.no. 11433

Druk

Drukkerij Modern B.V. Bennekom

Van de redactie, <i>J.W.</i>	43
Nieuwe hoofdbestuursleden,	44
Vriendelijk nieuws, <i>I.B.A. Boomsma</i>	46
Wie won de kerstpuzzel?	47
Nieuwe functie dr. Reitsma	47
Algemeen voorzitterschap, <i>J.W.</i>	48
Proefbijstand: jubileum, <i>dr. v. Heemert</i>	49
Onderzoeksplan '86, <i>dr. v. Heemert</i>	50
Verslagen PBS, <i>J.W.</i>	52
Hensels: jubileum	53
Het Varroafront	53
Strijd tegen Varroa, <i>F. Haloua</i>	54
Commentaar daarop, <i>drs. de Ruijter</i>	55
Nederlandse bijenexport?, <i>O. de Kat</i>	55
Agenda algemene vergadering	56
Verslag H.B. Verg. 14/12/85	56
Jaarverslag 1984-1985	57
Toelichting daarop, <i>drs. Th. Weyman</i>	62
Terugblik tentoonstelling Appingendam, <i>R.R. Saal</i>	63
Bijenplant: winterakoniet, <i>A. Neve</i>	64
Superbijenboom, <i>J.J.S.</i>	65
Van imker tot imker, <i>Ko Zoet</i>	66
Sprokkelwaar, <i>O. de Kat</i>	68
Tips februari	69
Cursussen	69
Imkers Agenda	71

bij de VOORPLAAT

Alle in het Maandschrift gepubliceerde meningen en inzichten blijven voor rekening van de auteurs.

Overname van artikelen en illustraties is toegestaan na overleg met de Redactie en dan met bronvermelding.

Kopij voor de 5e van de maand, voorafgaande aan de maand van plaatsing, aan het BIJENHUIS, ook opgaven en betaling van advertenties en Speurbijtjes.

De sneeuwkllokjes doen hun naam vaak eer aan.
Het wordt echter pas goed als aan de kllokjes bijen komen te hangen bij wijze van natuurlijke klepel.
Dan zijn we pas echt weer op weg naar het – altijd wisselvallige – voorjaar en naar een zoemende, zoete zomer.

De redactie prijst zich gelukkig wanneer er lezers zijn die, of via een brief, of ook wel in een gesprek proberen de grote lijnen te ontdekken in de nederlandse bijenhouderij.

Het zoeken naar die lijnen is namelijk precies ook datgene wat een redactie in de gaten moet houden. De bedoeling ervan is natuurlijk om te proberen de wegen op die lijnen te houden en er ook de nodige vaart bij te ontwikkelen. Als er bochten zijn dan moeten ze gesignaleerd worden en de vaart moet worden aangepast.

Het Groentje dient hierbij als communicatiemiddel. Daarin kan ieder naar eigen mogelijkheid belangrijke zaken onder de aandacht brengen. Via het Groentje kan de nederlandse imker tot een bewustere opvatting komen over wat hem bezig houdt en kan de VBBN naar een bloeiender toekomst groeien.

Die VBBN nu zou zich volgens de redactie en, zoals u zult zien ook anderen, eens preciezer moeten gaan bezig houden met wat het in Nederland op het terrein van de bijenhouderij wenst te bereiken. Al eerder is gevraagd om een plan op lange en middellange termijn, omdat de overheid die niet wilde of misschien niet kon verschaffen bij de heroriëntatie op de Proefbijenstand.

Maar als u misschien nog niet snapt waarop ik allemaal wel doel, laat ik dan de duidelijker bewoordingen aanhalen die via een brief aanleiding waren met het bovenstaande te beginnen.

Die brief zegt:

„Behalve voor de economie (bestuiving, honing), zijn bijen ook van belang voor het milieu (bestuiving - zaad - vogels; natuurlijk evenwicht e.d.), het onderwijs (zo ongeveer alle scholen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs „doen” iets met bijen), kunst en cultuur (poëzie, beeldende kunst, historie, folklore), vrijetijdsplezier (zowel voor de imker als voor de niet-imkerende natuurvriend).

Kortom de honingbij heeft een plaatsje in ons milieu, in onze cultuur die verder reikt dan, laten we zeggen alleen het agrarische vlak. Nu vraag ik me af of we niet toch wat meer aandacht moeten besteden aan deze aspecten van de imkerij. Wat dat betreft is de bijenhouderij toch iets heel anders dan varkensteelt, visserij of tomatenteelt, zit meer op de grens van Bracx (schrijf je dat zo?) en Brinkman.

Iets voor een speciaal nummer? Een serie artikelen? Een „Van de redactie”? Of zelfs een bijzondere themadag (georganiseerd op initiatief van de redactie?) of een expositie?

Ach, ik fantaseer natuurlijk maar wat, maar zo komen soms de geweldigste dingen tot stand. . . .

De bijenhouderij wordt aan alle kanten bedreigd; de

VBBN heeft niet alleen tot taak op de bres te staan voor het landbouwaspekt ervan maar heeft ook nog zoiets als een culturele verantwoording: de bescherming van de honingbij.

Indertijd is het „Vogelbescherming” gelukt heel Nederland te interesseren voor de bijna uitgestorven ooievaar, ook zo’n „cultuurdier”. Waarom zou, desnoods op wat bescheidener schaal, iets dergelijks niet kunnen met onze mellifera? Het publiek heeft daar zeker belangstelling voor”.

Tja, wat doe je als redactie nu met zo’n brief? Allereerst zij herhaald voor wie het niet wist, of misschien wel anders dacht: beleid uitzetten is niet aan de redactie voorbehouden. Dat kan alleen een democratisch gekozen bestuur, in ons geval het hoofdbestuur. Aandacht vragen voor iets kan de redactie des te meer. Zo kan die redactie rustig stellen dat de Vereniging heel wat meer zou moeten willen in bovengenoemde zin dan het in het verleden deed. En dat het goed zou zijn als de Vereniging eens alle kennis die het in huis heeft bij elkaar zou schrapen en ons eens voor zou willen houden wat het eerst aandacht nodig heeft en wat daarna.

Voorals ’s winters, dat is nú zou men voor de imkerij in deze zin warm moeten willen lopen.

Plannen maken kost tijd? Akkoord, maar er is hierna nog een winter en daarna weer een. En er zijn aanknopingspunten genoeg. Maar misschien zal men zeggen: er zijn toch nog wel wat individuele imkers die al veel doen? En afdelingen en subverenigingen hebben in hun omgeving vaak een fantastische uitstraling. Dan ben ik het daar graag van harte mee eens.

Maar de VBBN? Wie kent de VBBN als „de” grote landelijke vereniging van bijenhouders? En wat willen die Nederlandse bijenhouders in „vereniging”? Ik geloof dat als we daarop antwoorden verzinnen en, belangrijker, ernaar handelen, we de wagen pas goed op de rails hebben. Dan zullen we daarbij niet alleen moeten letten op het potje honing dat we verkopen – heel belangrijk laat daarover geen misverstand bestaan! – maar ook op alle andere zaken zoals in bovenstaande brief zo voortreffelijk opgesomd.

Straks ziet het georganiseerde imkerende Nederland elkaar weer in de Reehorst in Ede. Laten we hopen dat in de wandelgangen een nieuw stuk gemeenschappelijkheid gezocht en gevonden zal worden. En dat het Groentje daarover nog veel zal moeten optekenen. Dat doen we graag en er meer aandacht voor vragen óók en vooral als u ook vindt dat dat nodig is.

PS. De naam van de Minister van Landbouw en Visserij is gewoon Braks.

NIEUWE HOOFDBESTUURSLEDEN TREDEN AAN

De Vereniging heeft een hoofdbestuur. Het hoofdbestuur is hét beleidsorgaan van de Vereniging. Daár, in dat bestuur worden de door een klein clubje hoofdbestuursleden (dat dagelijksbestuur heet) voorgestelde plannen goedgekeurd. Men kan zeggen dat het hoofdbestuur het wetgevend orgaan van de Vereniging is.

Jaarlijks vinden bestuursveranderingen plaats omdat de Vereniging nog niet zo lang geleden koos voor een jonger bestuur en daarmee de weg opwilde naar een ondernemender en levendiger beleid. Het alternatief van een bezadigder, ervarener maar misschien minder toekomstgericht bestuur dat het allemaal te vaak had meegemaakt was daarmee verlaten. Heeft men drie maal drie bestuurstermijnen, dat is negen jaar in het hoofdbestuur doorgebracht dan vereisen de statuten thans dat men terugtreedt en misschien op andere wijze de Vereniging ziel en gestalte geeft.

Dit jaar presenteren we op deze pagina's vier nieuwe bestuurders en straks zullen ze ongetwijfeld op de Algemene Vergadering te begroeten zijn.

Laten we allereerst mevrouw E.S.C. Kroes-Jasperse voorstellen.

Dit moet gemakkelijk zijn want zij geniet landelijk inmiddels nogal wat bekendheid. Zij is de ziel achter heel wat activiteiten die allen iets van het bruisende imkerleven in het hart van het land uitdragen. En in dat hart vindt men vaak mevrouw Kroes die voor velen Linde Kroes is.

Allen die haar wel eens hebben horen spreken kunnen vermoeden en nu bevestigd zien dat zij uit het onderwijs afkomstig is. Sinds 1962 en via „Pater's fruitbedrijven te Bunnik” heeft zij het imkeren geleerd. Tijdens vakantiewerk, als er aardbeien geplukt moesten worden, mocht zij in de bijen werken. Sindsdien is zij een enthousiast imker die al snel daarna ook de Verenigings-lesstand in Houten „deed”. Van een blindgeworden fruitteiler in Walcheren kocht zij al spoedig een stal met bijen. Door de bank genomen beheert zij een twintigtal volken. Daarnaast neemt het gezin een belangrijk deel van haar aandacht. Hierin spelen het dochtertje Petra en haar eveneens enthousiaste imkerachtgenoot de hoofdrol. Over Petra's belangstelling voor bijen zegt mevrouw Kroes dat ze al twee soorten bijen kent, al naar gelang de vliegtoon: „lieve bijen en bijen die prikken” en verder ook: „ik wou dat er geen bijen bestonden, alleen ijs en patat”.

Zo ziet men dat er voor mevrouw Kroes nog heel wat kennis is over te dragen. Iets wat ze graag doet en bovendien met veel overtuiging. Ze is een gevraagd spreekster en ook bijenteeltleraar en komt zo op vele plekken in het land.

De familie Kroes op de propagandatoer!

Voorlichting geven over bijen op de informatiemarkt te Wijk bij Duurstede

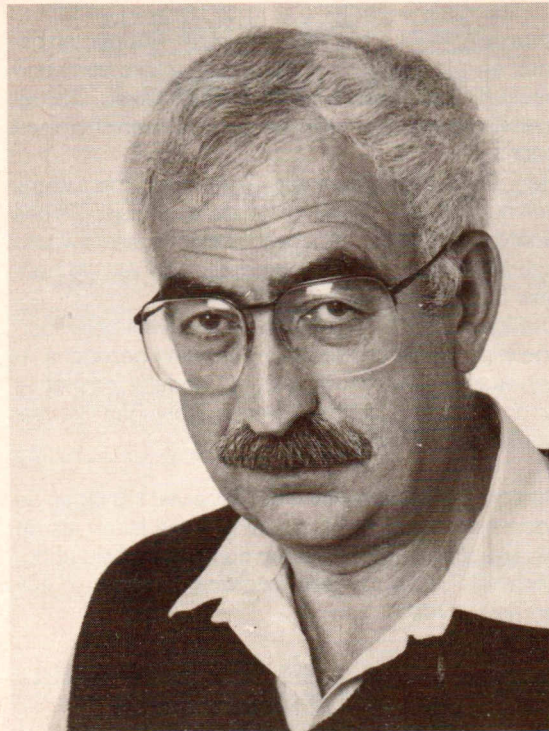
Gevraagd naar haar toekomstig functioneren wil zij vooral kwijt dat ze de verworvenheden van onze vereniging (als een waakhond) wil bewaken, de lijn „Pater”, zoals hij die dertig jaar in het Verenigings-beleid voorstond wil voortzetten en vooral ook nieuwe ontwikkelingen in de imkerij wil stimuleren.

Laat ons met het tweede nieuw-aantredend HB-lid kennis maken, we gaan daarvoor naar de heer Janssen (Frans voor zijn vrienden let op Janssen) die in de goede plaats Heelsum woont, in een goede straat, namelijk recht tegenover de consulente in algemene dienst, dr. van Heemert.

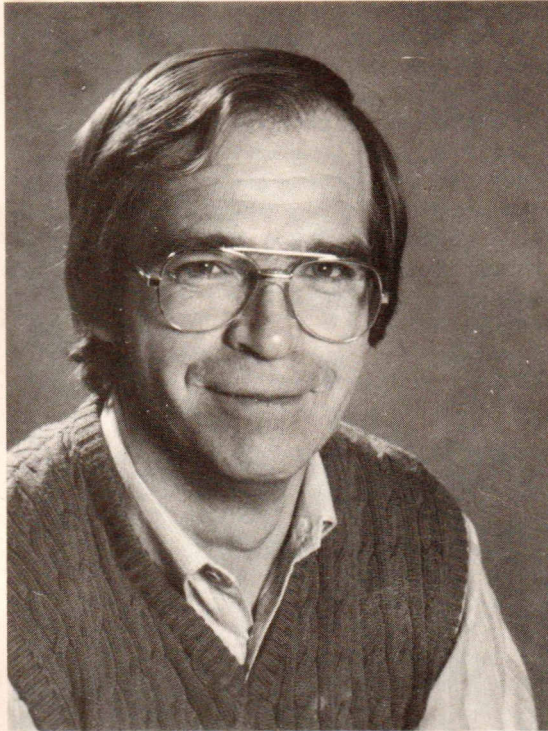
Ook de heer Janssen is onderwijsman. Hij vertelt daarover dat hij als leraar biologie door een speciaalstudie over bijen van een eindexamenkandidaat over de drempel van een langgekoesterde wens werd heengetild.

Door zijn leraarschap van meer dan dertig jaar was de interesse voor „al wat groeit en bloeit...” natuurlijk wel aanwezig, maar het kwam er niet van zélf bijen te gaan houden.

Hoe ging het toen verder? „Welnu”, zegt hij, „heel snel! Boeken lezen over bijen.

H.B.-lid F.G.A. Janssen

en J. Schreurs

Begonnen werd met Groenveld; als doe het zelve kasten maken, die inmiddels voorzien zijn van gaasbodems. Cursus beginners en gevorderden gevolgd bij „good old” heer Kraai; lid geworden Ziektestrijdings-Team Z.-Veluwe en voorzitter van subvereniging „de Korenbloem” Renkum e.o. Hierna heb ik de opleiding gevolgd voor leraar bijenteelt in Hilvarenbeek op de Ambrosiushoeve, waardoor ik het nut van dit instituut heb leren kennen en ten volle kan onderschrijven!”

Over zijn imkerervaringen zegt de heer Janssen nog dat hij dit najaar drie kasten en één korf heeft ingewinterd. In de omgeving is nog een behoorlijke dracht, variërend van wilg, Noorse esdoorn tot acacia en linde! En voor de fruitdracht steken de bijen even de Rijn over naar de Betuwe.

Als we hem verder aan het woord laten stelt hij „Wat mogen subverenigingen van een HB-lid verwachten?” „Ik vind het van groot belang dat de leden bewust gemaakt worden van het belang van de VBBN en dat die VBBN er is voor de leden en niet andersom! Die VBBN bestaat niet één dag op de Algemene Vergadering in Reehorst in Ede, maar het hele jaar door! In deze opvatting hoop ik een bescheiden rol te vervullen, enerzijds als open oor en oog voor de subverenigingen in de regio Veluwe-Zuid, anderzijds de spreekbuis van het HB naar de leden toe. In die zin zal ik trachten het werk van de heer Kleinmeyer voort te zetten en hoop evenals hij het vertrouwen te winnen van de Groep Zuid-Veluwe”.

Als derde nieuw-aantredend HB-lid begroeten we de heer Schreurs uit Winterswijk. Hij is afkomstig, hoe raadt u dat?, het . . . onderwijs. Hij komt uit een bijzondere streek in bijenhoudend Nederland, het net niet doorgegangene landschapspark in de Winterswijkse omgeving. Eigenlijk kan de heer Schreurs niet zeggen hoe hij ertoe gekomen is bijen te gaan houden. Hij is met bijen opgegroeid! Toch vermoedt hij dat nog heel wat imkers dat zullen herkennen: van een eerste helpende hand bieden, tot er langzamerhand volledig ingroeien. Hij vertelt: „Op die manier ben ik zeker al twintig jaar actief in de imkerij. De eerste noodzakelijke kennis is me bijgebracht door mijn vader. Met het verstrijken der jaren zijn langzamerhand de rollen van vader en zoon omgekeerd”.

Overigens waren vader en zoon Schreurs met een behoorlijk aantal volken bezig. „Op onze bijenstand is plaats voor 50 volken en er zijn jaren geweest dat er 's winters geen plaats genoeg voor was”.

De heer Schreurs zegt bewust de eerste jaren niet actief naar bestuursverantwoordelijkheid te hebben gezocht. „Maar nadat ik in 1982 in Hilvarenbeek was geslaagd voor de cursus leraar bijenteelt is alles in een stroomversnelling gekomen. Dit alles misschien ook door de bedreigende komst van Varroa. Toen de Ziektebestrijdingscommissie van het Landbouwschap werd opgeheven en onze vereniging ook op dit terrein verantwoordelijk werd, ben ik lid van de Landelijke Ziektebestrijdingscommissie geworden”.

Wel constateert hij dat je dergelijke activiteiten niet allemaal tegelijk kunt doen en de consequentie is wel dat de eigen bijenstal ingekrompen moet worden. Gevraagd naar mogelijke taken in het hoofdbestuur, houdt hij zich aan de oppervlakte, het moet zich nog ontwikkelen. „In elk geval wil ik proberen wensen en vragen die bij de subverenigingen leven aan te dragen bij het HB. De Vereniging moet van onder af groeien!” Tenslotte meent hij nog dat er wel meer kennis naar de imkers moet worden overgedragen. Maar dat mogen we uit een onderwijsmond nauwelijks verwonderlijk vinden.

Als laatste HB-lid stellen we aan u voor de heer R.R. Saal, voorzitter van de subvereniging Appingedam.

Hij imkert nu weer gedurende een vijftal jaren in het toch altijd wat weerbarstige Groningse klimaat. Er staat „hij imkert wéér” omdat er tussen zijn eerste en tweede imkerperiode een vijftientigtal jaren verstreken. Zijn eerste imkerperiode ving aan in 1951 op de middelbare school, waar een leraar latijn imkerde. In 1952, het jaar daarop had de toen jonge heer Saal zijn eerste volk. Maar daarna vroegen studie en verblijf in het buitenland om een stoppen met de bijenhouderij. Het is dunkt me een goed voorbeeld hoe bijen, eenmaal gekend tot in lengte van jaren kunnen blijven fascineren.

Men zegt van de heer Saal dat hij een secuur imker is. Hij moet een minstens even secuur voorzitter zijn met wel zoveel organisatietalent dat hij in de korte tijd van zijn voorzitterschap het ledental van de betreffende kleine vereniging met zo'n vijftig procent wist uit te breiden.

De heer Saal is gemakkelijk in de omgang en zal ongetwijfeld voor het HB een aanwinst zijn omdat zijn beroep en zijn hobby voor nogal wat imkers een voorbeeld zijn van onverenigbaar geachte zaken. Dat beroep is namelijk productie manager van een chemisch bedrijf.

Het „wiens brood men eet” afgewisseld met „wiens honing men eet”, leidend tot de conclusie: „wiens woord men spreekt” moet een zeer interessant woord zijn. We mogen op dat punt misschien van de heer Saal bijzondere dingen verwachten.

Overigens zegt hij Groningen op ongeveer gelijksoortige wijze als hierboven door HB-leden gezegd is, in een vice-versa verhouding tot het landelijk imkeren te willen brengen. Daar heeft men in Groningen niet veel woorden voor nodig.

Rest ons na de presentatie van deze vier HB-leden de hoop uit te spreken dat zowel gewone leden als de nieuw aantredende HB-leden hun ongetwijfeld hooggestemde verwachtingen enigszins bewaarheid zullen zien worden.

VRIENDELIJK NIEUWS VAN DE „VRIENDEN VAN AMBROSIUSHOEVE”

I.B.A. Boomsma

Op 5 oktober 1985 hielden de „Vrienden” hun jaarvergadering. De vergadering was te gast in Dordrecht op het honk van de Dordtse afdeling van de VBBN. Er was toen nog niets te zeggen over de plannen met de Ambrosiushoeve zelf, onzekerheid daarover bleef tijdens de vergadering bestaan.

De vergadering had een vlot verloop en droeg een genoegelijk karakter. De charme van de dag werd vooral door andere zaken bepaald. Ik noem u: schitterend weer, de interessante excursie naar Dordtse parken, het profeterende praatje van dr.ir. C. van Heemert en het onderlinge contact van de Vrienden.

Naast het mijmeren over de voorspellingen van van Heemert en de vaste onderwerpen de alle imkers-contacten kenmerken zoals Varroa, werd in de lunchpauze gepraat over die geheimzinnige Teunisbloem. Nachtbloeier maar toch honingleverancier? In ieder geval geen stuifmeelbron: het ligt met hoopjes op de plank.

Drie weken later troffen een groep Vrienden elkaar op de Ambrosiushoeve voor de najaarswerkdag. Behalve dat er flink wat werk verzet werd, waren er ook nu weer vele, soms diepgaande contacten met „Vrienden”, leunend op schop of riek, die elkaar hun mening duidelijk maakten.

De volgende werkcontactdag zal in het voorjaar gehouden worden en wel op zaterdag 26 april 1986. Dan zullen de borderplanten een grote beurt krijgen. Een instructie plantenscheuren gaat eraan vooraf. Tot ziens.

EN WIE WON DE KERSTPUZZEL?

Eerst dit (volgens de heer Harssema uit Groningen:

„Die puzzeluitslag is voor ons een prikkel, te proberen dit probleem met passende daden te pareren”,

want de goede oplossing luidt: „BIJ AAN VOEDSELGEBREK LIJDENDE VOLKEN NEEMT DE HOEEVEELHEID BROED AF EN VERMINDERT DE PRIKKEL OM STUIFMEEL TE HALEN.”

En dit gaf de heer ing. P. Boddington uit Den Bosch aanleiding tot:

*Imkerbroeders let op uw zaak,
vervul met graagte op tijd uw taak:*

*„In tijden van dringende honger der immen
De juffers in een gevulde voerbak te doen klimmen”.
Dan is er geen sprake van tekort aan stuifmeel en broed
En gaat het uw volken naar wens en heel goed.*

En de heer Van Daalen uit Enschede tot:

*Naar de Kerstpuzzel keken we ook dit jaar
Weer verlangend uit met elkaar!
’t Is altijd weer een groot feest
De puzzel op te lossen, voor imkers het meest.
We hopen dat de heer Van Minne
Nog vaak zulke puzzels kan en zal verzinne(n)!*

Terwijl de redactie daar zich geheel bij aansluit. En inmiddels is aan de volgende prijswinnaars een piepklein prijsje afgezonden vanwege het gezellige meedoen:

Dhr. S. Hoen, Kiekendiefstraat 18, Zwartsluis;
P. v.d. Linden, J.T. Cremerlaan 87, 2071 SM Santpoort Nrd.;
C. Feyge, Cretstraat 32, 2722 AK Zoetermeer;
Joh. Pas, Weg L.H. Vrouwengod 2, 6971 LP Brummen;
J.A. Zwierink, van Breestraat 21 HS, 1071 ZE Amsterdam;
H. Brinkman, Evenboersweg 2, 7713 SC Den Hulst;
G.J. Uuldees, Vuurdoornstraat 24, 7731 VB Ommen;
G. Hobrink, Gasfabriekstraat 30, Brummen;
J.M. Dubelaar, Wilgen 10, 1911 CD Uitgeest;
A. van Pottelberg, Keizerstraat 17, 9190 Sinaai, België.

dr. Tj. Reitsma die een nieuwe functie aanvaardt.

(Foto P. Lemoine)

SECTOR-HOOFD VOOR BIJENTEELT DR. REITSMA AANVAARDT NIEUWE FUNCTIE

Met ingang van 1 januari 1986 wordt dr. Tj. Reitsma de nieuwe directeur van het Proefstation voor de Bloemisterij in Aalsmeer. Hij volgt hiermee ir. J. van Doesburg op, die onlangs een andere functie heeft aanvaard.

De heer Reitsma (44 jaar) studeerde biologie aan de Rijksuniversiteit Utrecht, behaalde het doctoraal-examen in 1966 en promoveerde in 1971.

Van 1964 tot 1974 was hij aan deze Universiteit werkzaam als wetenschappelijk medewerker. Tot 1982 bekleedde hij verschillende functies bij de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, waarna hij benoemd werd tot sectorhoofd bloembollen, boomkwekerij/stedelijk groen, fruitteelt en bijen bij de directie akker- en tuinbouw van het ministerie van landbouw en visserij. Aldus een persbericht van het Ministerie van Landbouw en Visserij.

Inmiddels verneemt de redactie uit goede bron dat op de plaats van dr. Reitsma is benoemd ir. H.A. Gonggrijp, tot op het moment van zijn benoeming Consul Akkerbouw met standplaats Assen.

ALGEMEEN VOORZITTERSCHAP, EEN DRIELUIK

JW

Door het hoofdbestuur zijn, zoals u misschien al elders in dit blad gelezen hebt, drie leden kandidaat gesteld om de komende drie jaar de belangrijkste post in de Vereniging, namelijk die van algemeen voorzitter van de VBBN te vervullen.

In de volgorde van voorkeur van het hoofdbestuur zijn dat (1) drs. P.C. Muntjewerf, (2) M.W. van der Meulen en (3) mevrouw J.M. van Hees-Verloop.

Geen van drieën zijn het onbekenden in het Verenigingsleven; allen hebben veel of heel veel bestuurservaring.

Ondanks de meerdere of mindere bekendheid lijkt het dat toch dat heel wat leden gebaat zullen zijn bij een kort portret van degenen die bereid zijn gevonden om, mochten zij daartoe door de Algemene Vergadering worden uitgenodigd, het roer voor de eerstvolgende jaren over te nemen. Zoals u weet is zo'n bestuurs termijn tenminste drie jaar en ten hoogste drie maal drie dus negen jaar.

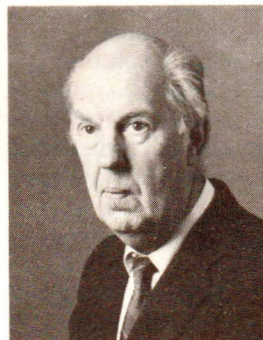
Het portret werd gemaakt met behulp van enige standaard vragen en de daarop schriftelijk gegeven antwoorden, soms nog aangevuld met een telefoontje. Alle kandidaten voorzagen de redactie ook nog van een pasfoto, zodat we ook het oog van de lezer wat te bieden hebben.

De eer aan de dames latend beginnen we met mevrouw van Hees, sinds kort vanuit het westen naar Ede verhuisd. Zo is zij waarlijk dicht bij het Bijenhuis komen wonen, dicht bij de Vereniging die, denk ik, net zo'n belangrijke rol in haar leven speelt als de bijen dat doen. Want mevrouw van Hees is een enthousiast imker en heeft op allerlei posten al bergen werk verzet. Men hoeft slechts aan de succesvolle in het voorjaar van 1985 gehouden nationale imkersdag te denken en aan de idem-onderwijsdag van de afgelopen september. Kortom zij heeft op velerlei terrein, met name ook op dat van de ziektebestrijding, taken op zich genomen en veel voor de nederlandse imkerij gedaan.

Ook onderhoudt zij graag contacten met het buitenland en dan met name met Engeland. Voor de International Bee Research Organization is zij de regionale vertegenwoordigster.

Ook in vrouwenorganisaties, het ziekenhuiswezen en in gemeentepolitieke zaken heeft zij zich van tijd tot tijd verdiept. Straks zal de Algemene Vergadering zich dus af moeten gaan vragen of nu al aan het hoofd van een bijenhoudersvereniging een vrouw gesteld zou moeten worden. Indien met ja beantwoord dan zal zij trachten het vrijwilligers-potentieel zo veel mogelijk tot bloei te laten komen. Indien dat zo is dan hoeft de Vereniging zich geen zorgen te maken over de oprechtheid van haar wens een goed voorzitter te willen zijn.

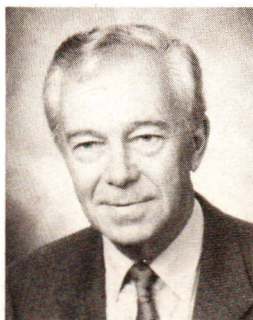
Het tweede portret is dat van de heer van der Meulen. Geen onbekende in de VBBN, hij was nogal wat jaren hoofdbestuurslid, nl. van 1972 tot 1983.

De heer van der Meulen had reeds als lid van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie, de befaamde N.J.N., een grote belangstelling ontwikkeld voor het natuur-leven rondom hem. In het laatste jaar van de oorlog dook hij als zovelen onder bij een platte-landsfamilie. En het ligt misschien wel in de lijn van de verwachting: de bijenstal werd zijn onderduikplek in geval van onraad. Tot het einde van de oorlog was dezelfde bijenstal aan zijn hoede toevertrouwd.

Het echte imkeren begon echter pas rond 1960, zodat hij nu zeg maar zo'n 25 jaar met bijen heeft opgetrokken. Hij heeft thans het vooruitzicht zich eerstdaags te zullen terugtrekken uit het ambtelijk leven en hoewel er nu een twaalfal kasten achter in de tuin in Sliedrecht staan, er is ruimte voor meer, en de wens tot uitbreiding is er ook.

Zoals wel bekend is de heer van der Meulen al tien jaar voorzitter van de Vereniging „Vrienden van Ambrosius-hoeve”.

doel van de vereniging is het werk van de Stichting Proefbijenstand meer bekendheid te geven. Ook in het werk van ziektebestrijding en laatstelijk ook bij het werk van de drachtplantencommissie, is hij actief betrokken. Kortom van binnenuit en gedeeltelijk ook van buiten kent hij het werk dat in de VBBN omgaat. Hij vraagt naar zijn wensen voor de vereniging onder andere mogelijk voorzitterschap komen vooral de trefwoorden „goed democratisch functioneren“, „goede samenwerking“ en „goede contacten met de overheid en andere organisaties“ naar voren. In maart en april zijn belangrijke maanden in het leven van de heer Van der Meulen. In maart '86 wordt hij als directeur gemeentewerken van de gemeente Sliedrecht met pensioen en in april volgt de Algemene Vergadering en een beslissing over zijn kans op een baan voor het algemeen voorzitterschap. Hoe dit allemaal verloopt we zijn er zeker van zijn dat zijn banden met de bijenhouderij op de lange termijn alleen maar intensiever kunnen worden.

Het laatste portret in dit drieluik is dat van de heer P.C. Muntjewerf van huisuit met de tuinbouw verbonden en van studie-komaf landbouwekonom. U zult het onderstaande zien dat door hem reeds veel zaken in teamverband zijn verricht. Daaronder is in de eerste plaats te rekenen een 40-jarige hechte samenwerking met bijen. De heer Muntjewerf imkert de laatste tijd met zo'n 15 volken. Laten we slechts vaststellen dat dat imkeren al sinds zijn 12e jaar gebeurt en dat al op vroege leeftijd correspondentie had met het secretariaat van de VBBN. Daar komen we wellicht nog wel eens op terug.

De heer Muntjewerf introduceert zich voor het gemak met zijn vóór zijn pensioenering uitgeoefende functie als directeur van de Landbouw en voedselvoorziening en wel in de provincie Noord Holland. Als het laatste deel van die naam verwaarlozen – het komt uit de tijd van oorlog en van voedselschaarste – blijft over: het vormgeven aan landbouwbeleid in de provincie. En dat in samenhang met de per provincie benoemde specialisten zoals daar zijn een consulente voor de rundveehouderij, idem voor de akkerbouw en ook voor de tuinbouw. (Misschien wordt dit door de landelijk opererende consulenten „in algemene dienst“ zoals er een voor bijenteelt is in zijn omgeving van het ambtelijke jargon wat duidelijker.)

De wat uitvoerig geschetste taak van de heer Muntjewerf dekt echter maar heel weinig de totale levensloop.

En, omdat we u slechts zouden vermoeien als we trachtten dat enigszins volledig te doen, volsta ik maar met te vermelden dat de heer Muntjewerf allerminst een vreemdeling is op het voor de bijenhouderij belangrijkste ministerie. Hij was namelijk voor een reeks van jaren adjunct-directeur Akkerbouw en Tuinbouw van het Ministerie van Landbouw. Als weinig anderen heeft hij daarbij verbanden leren kennen tussen tuinbouw, het onderzoek op proefstations en de meest uit liefhebberij uitgeoefende bijenhouderij. Hij was immers ook reeds geroepen het vice-voorzitterschap van de VBBN te vervullen (nog met (ere-)voorzitter van Rappard).

Zowel voor als na die Haagse periode op het ministerie werden er vele beroepen op zijn coördinerend vermogen gedaan. Jarenlang was hij aan de Voedsel en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties „uitgeleend“. Over die F.A.O.-periode kan hij als je geluk hebt boeiend vertellen. Laat ik volstaan met te vermelden dat hij kennis van landbouw heeft in de volgende landen: Cyprus, Taiwan, Luxemburg, Tanzania, Hongarije, Jamaica en de van oorsprong Portugese eilanden vóór de Afrikaanse Westkust waarvan het grootste Sao Tomé heet.

Tenslotte vermelden we nog dat de heer Muntjewerf banden van bestuurlijke aard had met het onderwijs en ze ook nu nog heeft met bv. het werk van de Volkshogescholen. Verder dat het reilen en zeilen van de Koninklijke Maatschappij van Tuinbouw en Plantkunde hem zeer ter harte gaat. U weet wel dat is „de“ vereniging op het terrein van tuinen en de aanleg ervan, een terrein waarin iedere imker vroeger of later ook verzeild raakt.

Concluderend kan ik slechts stellen dat het pré-advies van het hoofdbestuur welhaast onontkoombaar lijkt. Maar: de Algemene Vergadering beslist. Ik hoop slechts dat het drieluik daartoe heeft kunnen bijdragen.

PROEFBIJENSTAND 35 JAAR

Op 24 februari 1986 zal het 35 jaar gelden zijn dat de officiële opening plaats vond van de Proefbijenstand Ambrosiushoeve. Destijds is de Proefbijenstand op initiatief van de Bedrijfsraad opgericht om toegepast onderzoek voor de imkerij in Nederland te verzorgen. Het bestuur van de Stichting wil graag aandacht aan dit feit besteden maar gezien de nieuwbouwplannen lijkt het beter de aandacht voor dit jubileum en de viering daarvan naar een later tijdstip te verschuiven.

dr. C. van Heemert
directeur Proefbijenstand

ONDERZOEKSPLAN VOOR 1986 VAN DE

Inleiding

Gedurende de afgelopen periode is er regelmatig gediskussieerd over het toegepaste onderzoek op het gebied van bestuiving en bijenhoudery. Als uitgangspunt is daarbij de notitie gehanteerd:

- A. Bestuiving door insecten (o.a. honingbijen) bij de verschillende produktietakken binnen de akker- en tuinbouw.
- B. Instandhouding en kweek van bestuivende insectensoorten welke in verschillende perioden inzetbaar zijn (honingbijen en solitaire bijen).
- C. Bevordering van de bijenteelt.

In het onderzoeksplan van 1985 zijn reeds verschillende projecten gestart die bij A of C in te delen zijn. Afhankelijk van de resultaten en konklusies van het onderzoek van dit jaar zijn enkele projecten afgesloten, getemporeerd of bijgesteld.

Het nieuwe thema B zal in eerste instantie een literatuuronderzoek bevatten, waarbij een inventarisatie van de mogelijkheden zal moeten worden gemaakt. Hieronder volgt per thema en per project een korte omschrijving, terwijl er tot slot een overzicht gegeven

wordt van de samenwerkingsverbanden die er reeds bestaan of die kunnen worden opgebouwd. Van sommige lopende projecten zijn de titels iets aangepast. Van de projecten die nog niet eerder beschreven zijn, zal in een volgend stadium de beschrijving gemaakt worden.

N.B. De projectnummers blijven gelijk, terwijl de nieuwe projecten verder doorgenummerd worden.

TITEL

Bedrijfsmethoden

1.2 Stuifmeelvervangingsmiddelen

1.3 Watertoediening in de kast

Bijenziekten

2.11. Het ontsmetten van met Nosema besmette raten met behulp van U.V.-licht en ijsazijn

2.12. Bestrijdingsmethoden van de Varroa-mijt (voortzetting van proj. 2.2 t/m 2.9, 1985)

Bestuiving

3.4 het gebruik van attractantia om het bijenbezoek bij perefloemen te vergroten

3.5. Bestuiving van courgette onder glas door bijen

3.6. Bestuiving van tomaat door bijen

DOEL

Van verschillende eiwitten/stuifmeelvervangingsmiddelen zal de kwaliteit bestudeerd worden aan de hand van het effect op de konditie van honingbijen. Tevens zal de wijze van toedienen onderwerp van studie zijn. Onderzocht zal worden of deze middelen ook in de kast aangeboden kunnen worden.

Nagegaan zal worden wat het effect is van watergeven in de kast op de broedontwikkeling in het voorjaar.

Het verbeteren van de ontsmettingsmethoden met als doel het verlagen van de infectiedruk.

Met behulp van biologische en chemische middelen zal naar nieuwe bestrijdingswijzen worden gezocht (melkzuur, ether, Alant*, vangraatmethode).

Het bijenbezoek laat tijdens de perefloei vaak te wensen over. Onderzocht moet worden of met behulp van attractantia het bijenbezoek verbeterd kan worden en of dit leidt tot betere zetting.

Onderzocht wordt aan de hand van de opbrengstvergelijking tussen handbestoven en bijenbestoven bloemen of de bijenbestuiving bij courgettes handbestuiving kan vervangen.

Allereerst zal een opbrengstvergelijking plaatsvinden tussen handbestoven en bijenbestoven tomatenbloemen. In de periode dat de bijen de kas uit willen vliegen zullen er attractantia toegepast worden om te trachten de bijen langer in de kas te houden.

- 3.8. Bestuiving van de appel (voortzetting van proj. 3.1 t/m 3.3, 1985)

het vaststellen van het effect van honingbijen gedurende een periode van 4 jaren. Tevens zal onderzocht worden welke andere insecten de bloemen bezoeken. Morfologische pollenanalyse van verschillende rassen zal gedaan worden om het transport van pollen door bijen per ras vast te stellen. Het effect van Captan en andere stoffen die een eventueel afstotend effect op bijen hebben, zal onderzocht worden (repellency) i.v.m. een eventuele negatieve invloed op de bestuiving.

- 3.9. Bestuivingsonderzoek in het kader van de zaadteelt

Bij de hybridezaadteelt treedt vaak een eenzijdig bloembezoek op, d.w.z. dat of alleen de vaderlijke of alleen de moederlijke lijn bevrogen wordt. Onderzocht zal worden hoe dit probleem opgelost kan worden, eventueel gebruikmakend van attractantia, d.w.z. bijen lokkende stoffen.

Bestrijdingsmiddelen

- 4.2. Bepaling van de gevaarlijkheid

Het gebruik van het middel Penncap** kan voor bijen risico's opleveren, omdat de microcapsules op stuifmeel korrels lijken. Deze risico's worden met koopproeven onderzocht.

- 4.3. Het effect van Fenoxycarb

Dit middel, dat niet giftig is voor volwassen bijen heeft effect op de larvale stadia en kan daardoor risico's opleveren, hetgeen vastgesteld dient te worden i.v.m. de introductie van dit nieuwe middel.

- 4.4. Het bepalen van de giftigheid en gevaarlijkheid van bestrijdingsmiddelen voor bijen d.m.v. LD 50 tests*** en koopproeven

In het kader van de toelating van nieuwe middelen dient in bepaalde gevallen het effect op bijen bekend te zijn. Onze stichting voert in dit verband regelmatig onderzoek uit na verzoek van buitenaf.

- 4.5. Het effect van bestrijdingsmiddelen op bijen in kas-situaties

Bij enkele kasteelten zijn er soms problemen omdat de bijen na een bespuiting met een risikoloos middel toch doodgaan. Nader onderzoek na inventarisatie van de problemen zal eventueel kunnen plaatsvinden.

Bestuivers

- 5.1. Solitaire bijen

Na een uitgebreid literatuuronderzoek en een grondige oriëntatie bij een laboratorium, waar reeds ervaring met solitaire bijen is, zal inventarisatie plaats moeten vinden, welke soorten in Nederland of Europa aanwezig zijn en geschikt zijn voor isolatie.

Vervolgens zal na de isolatie een kweek van solitaire bijen opgezet dienen te worden. Getracht zal worden om in klimaatcellen de diapauze**** te regelen, om ze in verschillende perioden inzetbaar te maken.

Vooruitlopend op het onderzoek zal in 1986 eerst de literatuur bestudeerd worden.

- 5.2. Manipulatie van bestuivingsvolken van honingbijen

met het oog op de bestuiving, vooral bij kasteelten in het vroege voor- en late nalaar, is er behoefte aan beschikbaarheid van volken van een goed formaat op het gewenste moment. Onderzocht zal worden hoe in de praktijk de imker op een simpele wijze zijn volken bestuivingsklaar kan krijgen. Voor de zaadteeltsector is het nodig om kleine volkjes het hele jaar door in kleine kruisingskasten beschikbaar te hebben. Hiervoor zal onderzocht moeten worden, hoe kleine kernvolkjes met hun koningin langere tijd in stand gehouden kunnen worden.

* Alant of Inula is een compositiet. Sinds de middeleeuwen gebruikt voor behandeling o.a. van maag- en darmklachten. Een hoog percentage „inuline“, een soort zetmeel, lijkt daarvoor de reden.

** Het gaat om een poedervormig middel dat parathion bevat en de bedoeling heeft over langere tijd werkzaam te zijn.

*** In een LD 50 test wordt vastgesteld hoe groot de lethale (dodelijke) dosis is waarbij de helft (50%) dood gaat.

**** diapauze = periode van groeistilstand.

VERSLAGEN VAN DE PROEFBIJENSTAND AMBROSIUSHOEVE

J.W.

De redactie ontving van de directeur Proefbijenstand, de heer van Heemert een (voorlopig) verslag van het onderzoekjaar 1985 en een proevenplan voor het jaar 1986. Helaas is het Groentje onvoldoende elastisch om alle acht pagina's A4-formaat, hoe lezenswaardig ook, in totaliteit op te nemen. De redactie moest dus een moeilijke keus maken en heeft gekozen het plan volledig te publiceren en het verslag over '85 zéér ingekort, dus onvolledig hieronder weer te geven. Het ingekorte verslag is daardoor uiteraard aan mogelijke kritiek onderhevig en valt nu onder redactionele verantwoordelijkheid. Maar zij die het volledige voorlopige verslag wensen in te zien kunnen dit gedurende de eerstvolgende twee maanden na publicatie van dit Groentje bij het Bijenhuis aanvragen. Bent u dus nieuwsgierig naar de totaliteit van dit verslag – we hopen het – dan kunt u dit opvragen bij het secretariaat van de Vereniging op het bekende adres, mits u ons een aan uzelf geadresseerde envelop voorzien van f 1,40 postzegels doet toekomen. Het secretariaat stuurt u dan het verslag in uw eigen envelop retour.

Ingekort verslag van de Proefbijenstand over 1985

Zoals reeds eerder op p. 135 van het Groentje 1985 vermeld zijn de projecten als volgt genummerd:

- 1 = imkermethoden
- 2 = bijenziekten
- 3 = bestuiving
- 4 = gewasbeschermingsmiddelen

1.1 Een verenigingsproef: onder de proefomstandigheden lijkt de voorlopige conclusie dat het merendeel der volken in het najaar verenigd dient te worden en dat reservevolken dienen te worden aangehouden, die dan in het voorjaar verenigd kunnen worden.

1.2 Chlorella is een ééncellige groene alg die in watercultures in de zon gekweekt wordt onder toevoeging van veel stikstofbemesting. Geoogst en gedroogd ontstaat een eiwitrijk produkt dat als chlorella-poeder in de handel komt, maar tijdens de proef te duur bevonden werd voor toepassing als stuifmeelvervangingsmiddel in de bijenvoeding. Ervaring is opgedaan in het waarden van stuifmeelvervangingsmiddelen door waarnemingen aan optredende verschillen in de bijen-middendarm.

1.3 Watertoeiening in de kast werd onderzocht en de opname van water in het voorjaar was vlot bij geschikte temperatuur. Zie verder plan '86.

2.1 Perizine (actief bestanddeel cumafos) gaf een dodingseffect van 94% als in februari het middel in de tros werd gedruppeld.

2.2 Melkzuur werd op 3 volken in 4-malige behandeling in de herfst geprobeerd. Er is weinig bekend van deze proef van het effect op bijen en broed. Een andere proef gaf onbetrouwbare resultaten. Zie verder plan '86.

2.3 Mierenzuur. Er werden geen eigen proeven met mierenzuur gedaan, de positieve ervaring daarmee in Duitsland wordt vermeld.

2.4 Ether is in een 4-malige behandeling vermoedelijk minder mijtendodend dan een 3-malige melkzuur-behandeling. Een 10-malige etherbehandeling is nog in studie.

2.5 Alant (bij tuinliefhebbers ook bekend als Inula) heeft sinds de middeleeuwen een faam opgebouwd als kruid. Gedroogd blad zou mijtendodend zijn (zie plan '86) indien verbrand.

2.7 Darreraat verwijdering was door het koude voorjaar weinig effectief en het effect op Varroa gaf grote verschillen tussen de volken. De arrestraammethode (de koningin op één raam „arresteren” en het gesloten broed met Varroa verwijderen) gaf een beter resultaat maar was tegelijk arbeidsintensief door het noodzakelijke doppenbreken.

2.8 Voortplantingsbiologie van Varroa werd verder bestudeerd en gevonden werd dat één vrouwtje soms meer dan 25 eieren afzet, maar hoeveel meer wordt niet gezegd.

2.10 De tracheeën-mijt (*Acarapis woodi*) proef op Ameland werd afgesloten: hoge besmetting in het najaar leidt tot de dood van het volk. Lichte besmetting leidde tot geheel verdwijnen van de mijt onder deze proefomstandigheden.

2.11 Lichte besmetting van Nosema-sporen lijken bij eerste indruk eveneens zelf-schonend. Zie plan '86.

3.1-3.4 Deze bestuivingsproeven leden allen onder de moeilijk te realiseren techniek van dit soort proeven.

3.5 Courgettes onder glas bleken goed door bijen bestoven te worden en kunnen de handbestuiving vervangen.

3.6 Tomatenbloemen worden ook zonder lokmiddel door bijen bevrolog. Zie plan '86.

4.1 Zolone, een middel dat o.a. wordt ingezet tegen de koolzaadglanskever, is in een 10x zo hoge concentratie (zoals bij vliegtuigtoepassing gebruikelijk), even gevaarlijk voor bijen als parathion.

4.2 Pennacp M is een parathion bevattend middel in capsulevorm; de capsules hebben dezelfde grootte als stuifmeelkorrels en ze worden ingezet tegen zwarte boneluis. Het middel is in de eerste twee dagen na toepassing catastrofaal voor volwassen bijen. Het effect op broed wordt nog onderzocht.

4.3 Fenoxycarb geeft bij een gebruikelijke oplossing van 0,1 gram per liter geen sterfte van volwassen bijen. Bij dezelfde concentratie sterft het broed na enkele dagen, bij de dubbele concentratie sterft het broed direct.

4.4 Nissorun is een niet-toegelaten mijtdodend middel dat in onderzoek is voor bijengiftigheid. Onder de aanbevolen proefomstandigheden was het voor bijen niet giftig.

HENSELS 25 JAAR IN OVERHEIDSDIENST

J.W.

Het na-ijlen op de aktualiteit is nu eenmaal een gegeven voor een maandblad en daarmee ook voor het Groentje. Toch moeten en zullen we nog aandacht geven aan een voor onze drachtplanten-wereld zeer belangrijk jubileum.

Op 12 december 1985 was het voor de heer Hensels de grote dag, een door velen bezochte mogelijkheid hem te feliciteren en de dag werd, gehouden in Roggel gelegen in de buurt van Roermond.

Helaas voor het grootste deel van de nederlandse imkers te ver in het zuiden om even langs te komen. Des te meer werden er ook imkers vna over de landsgrenzen gesignaleerd. Misschien was dat ook weer een wat gelukkige omstandigheid want anders was het nog drukker geweest dan het nu al was. Natuurlijk kun je het aan de zuid-nederlands geest toevertrouwen er een goed feest van te maken. Alle collega's verbonden aan het Consulentschap en de Proefbijenstand hadden ervoor gezorgd dat de dag de heer en mevrouw Hensels lang in herinnering zal blijven. Daar zorgden

bovendien ook de vele officieel-uitnodigden voor. Dr. Reitsma gaf namens het Ministerie van Landbouw de felicitaties. De „drie” consulenten waren allen aanwezig, ir. Mommers, ir. Pettinga en dr. van Heemert. Natuurlijk werd de herinnering van de sollicitatie van hensenls bij Mommers opgehaald.

Namens de VBBN bracht ons hoofdbestuurslid W.H. de Lange de felicitaties over met een presentje en natuurlijk wat bloemen voor mevrouw Hensels.

De aanwezigen waren misschien nog het meest onder de indruk van de meesterlijke, wat filosofisch getinte dankwoorden van de jubilaris zelf. In zijn speech speelden het groene Limburg, de beekjes daar en de drachtplanten een belangrijke rol.

Graag feliciteren we (zelfs in februari) de heer Hensels nog met het bereiken van deze mijlpaal. Voor die lezers die noch de heer Hensels, noch het door hem geschreven drachtplantenboek kennen, is dit misschien een aanwijzing om, althans aan het laatste, iets te doen. Het boek kwam onlangs in tweede druk uit.

OVERZICHT VARROABESMETTING TOT DECEMBER 1985

gearceerd : 1983

gestippeld: 1984

geblokt : 1985

● verspreide standen

STRIJD TEGEN VARROAMIJT

Francis Haloua is lid van het Ziektebestrijdings-team in Groningen. Hij schreef al weer enige tijd terug zijn ervaringen in een brief die we hierbij publiceren. Drs. A de Ruijter schreef er een commentaar bij.

In dit artikel wil ik mijn geringe ervaring met de Varroa en pogingen om die te bestrijden, beschrijven en vervolgens gerezen vragen formuleren.

Ik ben imker van een tiental volken in de stad Groningen. In het vroege voorjaar 1985, na controleren van de winterwasmul (nog in zijn totaliteit aanwezig), ontdekte ik de Varroa in mijn volken. Ik telde in totaal 5 mijten. Mijn kasten waren toen nog niet voorzien van een „Varroa-bodem“, maar ik verzamelde toch de wasmul met behulp van een plamuurmes. Sindsdien heb ik mijn bodems die voorzien waren van ventilatie-roosters veranderd; $\frac{3}{4}$ van het oppervlak bespande ik met gaas waaronder ik laden bevestigde. Mijn bedoeling hiermee was snel en gemakkelijk het effect van de behandelingsproeven te kunnen registreren.

Op 20 mei maakte ik dit jaar de kunstzwermen maar voor het eerst zonder broed. De eerste proef op 2 broedloze kunstzwermen met bestrijdingsmiddelen deed ik met melkzuur. Ik besproei de bijen met een verdunning van 15% melkzuur toegediend met behulp van een plantenspuit. Het resultaat was naar mijn mening negatief omdat:

- geen dode mijten gevonden werden;
- op de 2 behandelde kunstzwermen 1 koningin dood ging;
- de bijen erg snel afkoelden zelfs met mooi weer, wat behandelingen in het late najaar (broedloze tijd) nog gevaarlijker maakt voor de bijen door de lage temperatuur;
- de verstoring 48 uren voortduurde.

Na de voorjaarssoogst werd het weer zo slecht dat jonge moeren die op 2 juni in de hoofdvolken geboren waren, niet aan de leg kwamen voor ongeveer 24 juni. Na controle bleken 2 van de hoofdvolken (A en B) moerloos te zijn geworden. In de volken waren al eileggende werkbijen aanwezig. In volk A zat op 1 raam gesloten darrenbroed van werkbijen (ongeveer 300 cm²) en in volk B alleen belegde koninginncellen ook van werkbijen. De koolzaadoogst was bij de 2 volken even goed als bij de andere volken. Het moment was ideaal om op de volken A en B een proef te nemen met tabak:

- geen risico voor de moer (moerloos);
- er zat bijna geen broed in de 2 volken dus bijna alle mijten moesten op de bijen zitten.

De honingkamers werden verwijderd, het vlieggat dichtgemaakt en erg veel tabak in de kasten geblazen (ongeveer een halve beroker tabak per volk).

De verstoring duurde slechts enkele uren. Uit volk A viel geen één dode mijt op de lade en uit volk B vielen er 30 na een kwartier. Het vreemde was dat ik in het voorjaar altijd meer dode mijten op de bodem van volk A vond als op die van de andere volken en dat ik nu geen één mijt in dit volk vond. De Varroa moest dus massaal in de 300 cm² darrenbroed van A gegaan zijn. Ik verwijderde het broed en haalde de larven één voor één uit de raat om de mijten te tellen. Er zaten 158 mijten in het broed en vaak 10 in één cel. De oudste darrepoppen waren nog niet gekleurd waaruit ik kon concluderen dat de mijten nog geen volwassen nakomelingen konden hebben.

Voor mij is dat het bewijs van de reeds bekende gedachte dat behandeling met bestrijdingsmiddelen die niet langer werkzaam blijven dan enkele uren geen zin heeft wanneer er nog broed in het volk aanwezig is. Dus behandelen met de bekende middelen (Folbex, tabak, etc. . . .) kunnen ook efficiënt zijn tussen het voorjaar en de zomer als de volken broedloos zijn. Ik zie daar een mogelijkheid voor biologische bestrijding. Die zou bestaan uit de volgende fases:

- a. open darrebroed tijdens de broedloze periode in de zomer in de volken hangen;
- b. wachten tot de cellen verzegeld zijn;
- c. gesloten broed er uit halen;
- d. ramen smelten.

toch zouden enkele vragen een antwoord moeten krijgen:

1. Is het waar dat Varroamijten massaal in het broed trekken als ze een relatief lange tijd geen mogelijkheid hebben gehad zich voort te planten?
2. Hoe lang zal die tijd moeten zijn?
3. Hoeveel broed heeft een gegeven aantal mijten minimaal nodig om in groot aantal zich te laten opsluiten in de cellen?
4. Waren de 158 mijten gevonden in volk A de enige aanwezige mijten?
5. Wanneer het antwoord op vraag 4 negatief is, hoeveel procent had ik dan gevangen?
6. Was er dan niet genoeg broed voor de aanwezige hoeveelheid mijten? (zie vraag 3)

Ik denk dat nader onderzoek naar het gedrag van de Varroa na een volledig broedloze periode van bijenvolken zinnig zou zijn. Zelf denk ik dat vele mijten gevangen kunnen worden door na het doppen-breken, de volken moerloos te houden tot zij helemaal broedloos zijn geworden en ze vervolgens zoals bij het voorbeeld a, b, c, en d te behandelen. In dezelfde periode moet men volken houden voor het kweken van darrebroed en jonge moeren om ze later aan de „verschoonde“ volken te geven.

Het is duidelijk dat des te meer je weet des te meer vragen ontstaan. Daarom denk ik dat niet genoeg onderzoekers aan het werk gezet kunnen worden om de Varroa te leren kennen en uitschakelen. De overheid zou hiervoor meer geld beschikbaar moeten stellen. Wij imkers moeten de overheid hiervan overtuigen. Ik hoop dat vele imkers deze sombere periode vna de geschiedenis van de bijenteelt zonder al te veel schade zullen weten te doorstaan. Uithoudingsvermogen, moed en creativiteit zal nodig zijn.

Groningen, 23 september 1985

REACTIE OP "STRIJD TEGEN VARROAMIJT"

Drs. A. de Ruijter, Proefbijenstand Ambrosiushoeve

Allereerst wil ik stellen, dat het goed is dat imkers, die ervaring opdoen met Varroa, dit niet voor zichzelf houden, maar met andere imkers van gedachten wisselen en dat ook de bijenbladen aan deze ervaringen aandacht schenken.

Vanuit onze ervaring met Varroa wil ik graag op enkele punten reageren:

- We moeten oppassen voor te snelle conclusies. De resultaten met melkzuur bij 2 kunstzwermen zijn interessant, maar om iets te kunnen zeggen over werkzaamheid en de gevolgen voor de bijenvolken moeten de ervaringen met meer volken en over een langere tijd gebundeld worden.
- Bij de ervaringen met de 2 moederloze volken moeten we bedenken, dat **alle** behandelingen met bestrijdingsmiddelen in het najaar of de winter moeten gebeuren. Dit om residuen in honing te voorkomen. Omdat er tussen bijenvolken onderling voedseluitwisseling plaats heeft, mogen ook de volken waarvan niet geslingerd wordt, in het zomerseizoen **niet** met bestrijdingsmiddelen worden behandeld. In deze periode staan ons alleen imkerteknische maatregelen ter beschikking.
- Van de gestelde vragen kan de eerste bevestigend beantwoord worden.

Dr. D. de Jongh heeft beschreven, dat bij moederloze volken meer mijten het broed binnengaan om zich voort te planten. Zelf hebben wij ook geconstateerd, dat in de zwermperiode zeer veel mijten zich in het broed bevinden en relatief weinig op de volwassen bijen. Vooral darrencellen in de buurt van moederoppen bevatten vaak zeer veel Varroamijten. De factoren, die van invloed zijn op het al of niet in het broed kruipen, zijn nog onvoldoende bekend. Ook hier is nog onderzoek nodig.

IMPORTEERDE GROOT-BRITTANNIË NEDERLANDSE BIJEN?

OdK

U herinnert zich wellicht het bericht in „Sprokkelwaar” van december j.l. over de uit Nederland afkomstige bijenvolken die in Engeland ingevoerd zouden zijn voor bestuivingsdoeleinden.

Volgens de BBJ (1985/7) zou een ambtenaar van landbouw daartoe toestemming gegeven hebben. In het oktobernummer van hetzelfde blad wordt dit laatste echter met klem door een voorlichtingsambtenaar van de betrokken „Agricultural Training Board” ontkend. In november komt Jeff Rounce, een medewerker van de BBJ op de zaak terug. Rounce ontmoette tijdens een landbouwtentoonstelling die in juni vorig jaar in Norfolk gehouden werd, een vloeiend engels sprekende Nederlander die zei een fruittelersorganisatie te vertegenwoordigen uit Waveney Valley. Deze man beweerde dat hij, omdat zijn organisatie gebrek aan bestuivingsvolken had, honderd bijenvolken, geladen op een vrachtwagen, via de haven van Felixstowe had ingevoerd. Niemand in de haven deed daar moeilijk over. Dezelfde dag gaf Rounce dit bericht door aan de redacteur van de BBJ.

Ook de organisatie die de verhuur van bijenvolken voor bestuivingsdoeleinden in het betrokken deel van Engeland onder zijn hoede heeft werd op de hoogte gebracht. Bij navraag bleek dat niemand van de aangesloten imkers in dit gebied volken aan de fruittelers verhuurd had.

Een beetje onduidelijke geschiedenis dus.* Laten we het maar houden op de bekende storm in een glas water, een storm die gauw ontstaat in een land dat er op rekt dat de omringende zeeën het wel zullen vrijwaren van alle kwade monsters zoals vijandelijke legers, Varroa, hondsdoelheid en wat dies meer zij. Het decembernummer van de BBJ moest dan ook constateren dat slechts in één van de drie bezochte havens aan de zuidkust een Varroa-affiche te vinden was. Bij navraag bleek dat daar ook de douanebeambten nooit van Varroa gehoord hadden.

* Waarschijnlijk heeft die Nederlander het tekort aan bijenvolken in een belangrijk Engels fruitgebied aan de kaak willen stellen door met een verzonnen import zijn omgeving wakker te schudden.

AGENDAPUNT 9 – PRÉ-ADVIES

Afgevaardigden die vragen willen stellen over het financieel verslag worden dringend verzocht deze tevoren te zenden aan het DB. Deze vragen zullen schriftelijk worden beantwoord. Vragen over de financiële stukken die tijdens de vergadering gesteld worden kunnen in principe niet worden beantwoord.

In de laatste Hoofdbestuursvergadering werd besloten dat niet gekozen zal worden voor een alfabetische voordracht.

Het Hoofdbestuur meent de kandidaten in de rangorde waarin zij hieronder worden voorgedragen te moeten aanbevelen, vanzelfsprekend zonder te willen treden in het recht van de Algemene Vergadering, om geheel vrij en onafhankelijk haar keuze te bepalen.

1. de heer drs. P.C. Muntjewerf, Nekkerweg 66B, Middenbeemster
2. de heer M.W. van der Meulen, Februariplantsoen 2, Sliedrecht
3. mevrouw J.M. van Heest-Verloop, Op ten Noortlaan 3, Ede.

Teneinde degenen, die de voorgedragenen niet persoonlijk kennen tegemoet te komen heeft de redactie in samenwerking met de kandidaten getracht hen nader te portretteren en aldus te introduceren.

1. Opening door de Algemeen Voorzitter
2. Notulen van de vorige Algemene Vergadering (verkort verslag in het Groentje van mei 1985. De notulen werden in april 1985 gezonden aan alle afdelingssecretariaten).
3. Mededelingen.
4. Afscheid van de per 1-1-1986 afgetreden Hoofdbestuursleden.
5. Jaarstukken '84/'85 (gepubliceerd in dit nummer).
6. Verslag Commissie Nazien Boeken '84/'85 (wordt gepubliceerd in het maartnummer).
7. Aanwijzen Commissie Nazien Boeken 1986. Voorstel: afgevaardigde uit Groep Overijssel Oost en Groep Overijssel West.
8. Medefinanciering Ambrosiushoeve (pré-adviezen in december- en januarinummer). De vergadering zal hierover stemmen.
9. Verkiezing van een nieuwe Algemeen Voorzitter (pré-advies en presentatie van de kandidaten in dit nummer).
10. Beleid Hoofdbestuur. De voorzitters van de commissies zullen een verslag geven waarna er gelegenheid zal zijn zeer kort enkele vragen te stellen.
11. Voorstel tot bijstelling van de begroting 1985/1986 en vaststellen begroting 1986/1987.
Vaststellen van het quotum 1987. Het Hoofdbestuur stelt voor het quotum te verhogen met f 2,50, ten behoeve van de bijdrage aan de Stichting Proefbijstand Ambrosiushoeve. Het Hoofdbestuur stelt verder voor de contributie voor binnenlandse zogenaamde „Verspreide leden” te verhogen tot f 60,— (was f 41,—)
12. Rondvraag.
13. Sluiting.

KORTVERSLAG VAN DE HB VERGADERING
dd. 14 DECEMBER 1985

Afwezig: W. van den Hoeven, mw. A.M. Jacobs, mw. J.G. Jansen, G.E. Kleinmeyer en W. de Lange.

Voorafgaand aan de HB vergadering zet dhr. Reitsma het standpunt van het Ministerie t.a.v. medefinanciering Ambrosiushoeve uitéén en geeft antwoord op vragen van HB leden.

Voornaamste punten uit dit gesprek:

- bij een bijdrage uit de imkerij, lager dan f 5 per lid per jaar kan de Ambrosiushove niet blijven bestaan;
- voor ¼ mee-financieren betekent ¼ inspraak. Voor bijvoorbeeld f 40.000 bijdragen in de kosten betekent recht op onderzoek ter waarde van f 80.000;
- indien de imkerij niet wil horen tot „het bedrijfsleven” dan worden zij gerekend tot de zgn. „hobby-dierenhouderij”, vallend onder het Min. van WVC, waar geen enkele vorm van subsidie voor onderzoek en dergelijke mogelijk is;
- uitvoering van de bijenwet wordt ondergebracht bij de Veterinaire dienst, die geen onderzoek verricht en niets aan preventie doet;
- de voorlichting door het CAD zal niet meer individueel, doch groepsgericht zijn;
- het is van belang dat de imkerij een spoedige duidelijke beslissing vóór of tegen neemt.

Vervolgens wordt door de HB leden gediscussieerd over het bovenstaande, hetgeen resulteerde in het herziene pré-advies, zoals gepubliceerd in het januari-nummer. Er dient echter vóór 5 april duidelijkheid te zijn betreffende beleidsplan en de financieel consequenties.

Algemene Vergadering

- wordt gehouden op 5 april 1986;
- na discussie en stemming wordt besloten dat het HB een stemadvies zal geven t.a.v. de verkiezing van een nieuwe algemeen voorzitter;
- het financieel verslag zal, voorzien van een toelichting, gepubliceerd worden in het februari-nummer;
- het HB gaat akkoord met het voorstel van de commissie PR „iedere 2 jaar een manifestatie” of „opendag” te organiseren en daarvoor f 3000 per jaar op de begroting op te nemen; tijdens de AV zal dhr. Weyman een en ander nader bekend maken.

Verder wordt besloten:

- de benoeming van een 5e DB lid nog enige tijd uit te stellen;
- de tekstverwerker, zoals via dhr. v.d. Hoeven geoffereerd, zal worden gekocht en aan dhr. Wesdorp in bruikleen worden gegeven;
- er zal een bestelwagen met aanhanger aangeschaft worden voor het bezoek aan de markten;
- de Collectieve Verzekering kost f 1,35 per lid per jaar (in het verslag van november stond f 1,30).

JAARVERSLAG 1984-1985

In het afgelopen boekjaar is een positief resultaat behaald van f 21.088,—. (Vorig boekjaar f 12.677,—). Het resultaat kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	1984/85	1983/84
Overschot afdeling vereniging	f 25.790	f 22.408
Verlies afdeling handel	-/- 4.702	-/- 9.731
	<u>21.088</u>	<u>12.677</u>

BALANS AFDELING VERENIGING PER 30 SEPTEMBER 1985

	30-9-85	30-9-84		30-9-85	30-9-84
	f	f		f	f
Onroerend goed	376.631	393.924	Eigen vermogen	702.883	677.093
Kantoorinventaris	2.227	5.853	Algemeen fonds	233.428	224.619
Bijenstallen	7.696	8.907	Obligatierekening	1.000	2.800
Overige voorraden/vorderingen	59.275	32.876	Te betalen posten	63.088	107.960
Liquide middelen	<u>554.570</u>	<u>570.912</u>			
	<u>1.000.399</u>	<u>1.012.472</u>		<u>1.000.399</u>	<u>1.012.472</u>

TOELICHTING OP DE BALANS AFDELING VERENIGING

EIGEN VERMOGEN: f 702.883

Specificatie

Saldo 1 oktober 1984

Bij: Voordelig resultaat 1984/1985

677.093

25.790

702.883

Zie verder p. 58

ALGEMEEN FONDS: f 233.428

Saldo 1 oktober 1984

224.619

Af: Gereserveerd quotum 1 oktober 1984

75.000

Bij: Gereserveerd quotum 30 september 1985

74.126

874

223.745

Bij: Ten laste van het resultaat

3.250

Bijschrijving rente

8.833

Af: Uitkering aan oud-personeelslid

2.400

9.683

233.428

EXPLOITATIEREKENING AFDELING VERENIGING

	1984/85 f	1983/84 f		1984/85 f	1983/84 f
Kosten:			Opbrengsten:		
Bestuurskosten	12.578	17.327	Quotum	307.921	308.105
Kosten algemene vergadering	3.639	4.003	Advertenties	13.145	13.265
Maandblad	137.340	127.206	Exploitatie suikervoorziening	—	-/- 1.025
Kommissies	15.292	15.595	Exploitatie o/g	—	—
Propagande-activiteiten	2.297	-/- 728	Rente	15.741	18.172
Idem bijdrage aan afd. Handel	10.000	9.000	Diverse baten minus lasten	1.661	712
Imkersdag	2.000	2.000			
Expositie Bijenhuis	1.213	1.652			
Assuranties	9.832	7.822			
Reservering Algemeen Fonds	3.250	3.250			
Personeelskosten	60.071	69.516			
Huisvestingskosten	10.070	11.583			
Kantoorkosten	30.689	32.629			
Algemene kosten	14.407	15.966			
	312.678	316.821			
Exploitatieresultaat	25.790	22.408			
	338.468	339.229		338.468	339.229

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING VAN AFDELING VERENIGING**Rente opbrengst**

Doorbelast afdeling handel		24.610		25.585
Opbrengst spaartegoed/postgiro		39		73
		24.649		25.658
Af : Rente bijschrijving Algemeen Fonds	8.833		7.345	
Rente obligatielening	75		141	
		8.908		7.486
		15.741		18.172

Bestuurskosten

Betreft reis- en vergaderkosten Hoofd- en Dagelijks Bestuur	1984/85 f	1983/84 f
	12.578	17.327

Kosten Kommissies

Kommissie onderwijs	1.069	3.556
Lerarenorgaan	—	343
Kommissie koninginneteelt Nadelig saldo	583	1.032
Nagekomen bate vorig boekjaar	—	-/- 2.916
Kommissie ziektebestrijding	2.031	-/- 94
Redaktie kommissie	4.625	4.922
Kommissie drachtplanten	-/- 966	7.056
Kommissie voorlichting en publiciteit	7.567	310
Overigen	250	981
	15.292	15.595

	f	1984/85 f	f	1983/84 f
Quotum				
Ontvangen		299.076		300.266
Idem verspreide leden		7.971		9.189
Bij : Gereserveerd okt.-dec. 1984 c.q. 1983		75.000		73.650
Af : Gereserveerd okt.-dec. 1985 c.q. 1984		-/- 74.126		-/- 75.000
		<u>307.921</u>		<u>308.105</u>
Ingeschreven leden volgens ledenlijst 7.825				
Idem vorige balansdatum 8.131				
Exploitatie suikervoorziening				
Verkoop bijensuiker				2.769
Af : Inkoopwaarde en afwaardering				<u>3.794</u>
				-/- <u>1.025</u>
Exploitatie onroerend goed				
Opbrengst huur en stalling		11.086		11.042
Doorbelast aan afdeling handel		18.770		13.853
Doorbelast aan kantoorruimte vereniging		3.700		3.700
		<u>33.556</u>		<u>28.595</u>
Kosten:				
Onderhoud (w.o. doorberekening door afdeling handel)	11.189		6.308	
Verlichting en verwarming	1.885		1.885	
Vaste lasten	3.189		3.109	
Afschrijving pand	15.471		15.471	
Afschrijving tuin	<u>1.822</u>		<u>1.822</u>	
		<u>33.556</u>		<u>28.595</u>
		<u>0</u>		<u>0</u>
Propaganda				
Kosten		4.595		12.883
Opbrengsten		<u>2.298</u>		<u>13.611</u>
		2.297		-/- 728
Bijdrage propaganda-activiteiten afd. Handel		<u>10.000</u>		<u>9.000</u>
Reserveringen				
Ten gunste van Algemeen fonds		<u>3.250</u>		<u>3.250</u>
Personeelskosten				
Bruto-lonen		45.696		50.992
Sociale lasten		9.959		11.251
Pensioenpremie		932		1.715
Reis- en verblijfkosten		1.565		3.516
Overige personeelskosten		<u>1.919</u>		<u>2.042</u>
		<u>60.071</u>		<u>69.516</u>
Huisvestingskosten				
Doorberekend t.b.v. kantoorruimte		3.700		3.700
Verlichting en verwarming		4.408		4.300
Schoonmaakkosten en diversen		<u>1.962</u>		<u>3.583</u>
		<u>10.070</u>		<u>11.583</u>

Kantoorkosten

Kantoorbenodigdheden	1.610	1.754
Ledenadministratie	15.315	15.183
Afschrijving	3.626	3.625
Porti en telefoon	9.331	10.210
Kontributies en abonnementen	407	321
Kosten kantoormachines	—	1.136
Bij: Gebruik inventaris van afd. Handel	400	400
	<u>30.289</u>	<u>32.629</u>

Algemene kosten

Accountants-en administratiekosten	13.856	16.409
Reis- en representatiekosten	611	—
Diversen	-/- 60	-/- 443
	<u>14.407</u>	<u>15.966</u>

Diverse baten minus lasten

Afloop schade bijenvolken oude jaren	—	2.075
Af: Afwaardering tot nihil van effecten staatsschuld	—	-/- 1.363
Opbrengst oude groentjes	3.000	—
Vergoeding schade caravan	-/- 1.339	—
	<u>1.661</u>	<u>712</u>

BALANS AFDELING HANDEL PER 30 SEPTEMBER 1985

	30-9-85	30-9-84		30-9-85	30-9-84
	f	f		f	f
Magazijninventaris	12.140	6.309	Kapitaal		
Kantoorinventaris	2.495	3.435	Saldo per 1 oktober 1984-1983	-/- 111.701	-/- 107.895
Machines	6.102	12.086	WIR/VPB retour	5.346	5.924
Bouwk. voorz. winkel	978	4.888	Expl. resultaat	-/- 4.702	-/- 9.731
Inrichtingskosten winkel	24.076	—			
Goederen	464.590	491.667			
Debiteuren	66.293	65.259		-/- 111.057	-/- 111.702
Overige voorraden/vorderingen	24.045	34.753	Voorziening dub. debiteuren	2.000	2.000
Liquide middelen	9.639	17.856	Voorziening incurante voorr.	—	10.178
			ABN rek.crt.	548.000	616.751
			Krediteuren	121.289	94.938
			Overige nog te betalen posten	50.126	24.088
	<u>610.358</u>	<u>636.253</u>		<u>610.358</u>	<u>636.253</u>

EXPLOITATIEREKENING AFDELING HANDEL

	1984/85	1983/84		1984/85	1983/84
	f	f		f	f
Kosten					
Personeelskosten	154.789	174.567	Bruto-winst	264.511	294.492
Huisvestingskosten	27.120	26.825	Vergoeding propaganda-activiteiten	10.000	9.000
Machine- en inventariskosten	10.332	14.661	Nagekomen baten	—	1.196
Kantoorkosten	6.908	12.982			
Verkoopkosten	24.538	25.717			
Financieringskosten	31.345	29.624			
Accountants- en administratiekosten	15.800	20.437			
Overige algemene kosten	8.381	9.606			
Verlies 1984/1985 c.q. 1983/1984	-/- 4.702	-/- 9.731			
	<u>274.511</u>	<u>304.688</u>		<u>274.511</u>	<u>304.688</u>

BEGROTING 1986/87 EN HERZIENE BEGROTING 1985/86 AFDELING VERENIGING (x 1000 gulden)

	Resultaat exploitatie 1983/1984	Resultaat exploitatie 1984/1985	Begroting 1985/1986	Herziene begroting 1985/1986	Concept begroting 1986/1987
Onvangsten					
Quotum	308	308	300	297	300
Bijdrage instandh. proefbijenstand	0	0	0	0	19
Advertenties	13	13	11	13	13
Rente	18	15,5	15	15	15
Diversen	0	1,5	0	0	0
Totale ontvangsten	339	338	326	325	347
Uitgaven					
Kosten Hoofdbestuur	17,5	13	18	15	15
Kosten Algemene Vergadering	4	4	5	4	4
Maandschrift	127	137	132	137	130
Kosten commissies	16	15	10	15	18
Propaganda	—1	2	10	2	4
Bijdrage prop.akt. + markten	9	10	10	10	10
Imkers/Open dag/Evenementen	2	2	0	3	3
Expositie kosten	1	1	2	2	2
Assurantie	8	10	8	13	13
Reservering Algemeen fonds	3	3	0	0	—10
Afdracht t.b.v. proefbijenstand	0	0	0	0	38
Personeelslasten	69,5	60	73	60	61
Huisvestingslasten	12	10	12	12	13
Ledenadministratie	15	15	15,5	15	15
Porti + telefoon	10	9	10,5	10	10
Overige kosten	7	6	7	7	7
Algemene kosten (o.a. automatisering)	0,5	1	1	5	4
Accountants- + adm. kosten	16,5	14	12	15	10
	317	312	326	325	347
Exploitatie resultaat	22	26	0	0	0

GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING

	1984/85 f	1983/84 f		1984/85 f	1983/84 f
Bestuurskosten	12.578	17.327	Quotum	307.921	308.105
Kosten algemene vergadering	3.639	4.003	Advertenties	13.145	13.265
Maandblad	137.340	127.206	Huur/stalling	11.086	11.042
Kommissies	15.292	15.595	Bruto-winst	264.511	295.224
Propaganda	12.297	8.272	Vergoeding propaganda-activiteiten	10.000	9.000
Imkersdag	2.000	2.000	Diverse baten	1.661	1.908
Expositie Bijenhuis	1.213	1.652			
Assurantie Bijenvolken	9.832	7.822			
Reserveringen	3.250	3.250			
Personeelskosten	214.860	244.083			
Huisvestingskosten	48.276	49.450			
Kantoorkosten	37.597	45.611			
Machine- en inventariskosten	10.332	14.661			
Verkoopkosten	24.538	27.474			
Financieringskosten	15.604	11.452			
Algemene kosten	38.588	46.009			
Overschot	21.088	12.677			
	608.324	638.544		608.324	638.544

	30-9-85	30-9-84		30-9-85	30-9-84
	f	f		f	f
Onroerend goed	376.631	393.924	Eigen vermogen	591.826	565.391
Bouwk. voorzieningen	978	4.888	Voorzieningen	235.428	236.797
Kantoorinventaris	4.722	9.288	Obligaties	1.000	2.800
Magazijninventaris	12.140	6.309	ABN rek.crt.	-/- 2.491	53.037
Machines	6.102	12.086	Krediteuren	121.289	94.938
Inrichtingskosten winkel	24.076	—	Overige te betalen kosten	99.394	113.303
Bijenstallen	7.696	8.907			
Voorraden	471.244	491.667			
Debiteuren	66.293	65.259			
Overige voorraden/vorderingen	62.846	48.884			
Liquide middelen	13.718	25.054			
	<u>1.046.446</u>	<u>1.066.266</u>		<u>1.046.446</u>	<u>1.066.266</u>

TOELICHTING OP HET FINANCIËEL JAARVERSLAG

drs. Th. Weyman, namens het Hoofdbestuur

Het is nu reeds voor de derde keer dat ondergetekende een positief afgesloten jaarverslag mag voorzien van een toelichting. Het begint erop te lijken dat wij structureel op de goede weg zijn, in het bijzonder voor wat betreft de afdeling Vereniging. De exploitatie-rekening van de Vereniging kon n.l. worden afgesloten met een voordelig resultaat van f 25.790,—. Dit was bijna volledig het gevolg van hogere inkomsten. Vooral de ontvangen quota vielen positief uit, wat gelukkig enig pessimisme van het HB t.a.v. het ledenbestand (ten gevolge van Varroa) logenstrafte. Ook inkomsten van rentes en uit advertenties vielen mee. Met betrekking tot de uitgavenkant valt niet zoveel op te merken: lagere personeelskosten en wat hogere (bewust gekozen) uitgaven t.b.v. het maandblad.

Dat de commissie-kosten hoger uitvielen dan was begroot is al eerder signaleerd: een gevolg van de zo lang van te voren gemaakte begroting. Hierover volgt later nog een opmerking.

De Verenigingsbalans blijft redelijk stabiel. (Boek-)waarde onroerend goed is wat gedaald door afschrijvingen, evenals de waarde van de kantoorinventaris en bijenstallen. De post voorraden en vorderingen (f 60.275,—) bestaat slechts voor een klein deel uit vorderingen (f 16.000,—). De rest bestaat uit voorraden van commissies, propaganda materiaal, kantoorbehoeften e.d. De totale liquiditeitspositie is mede daardoor verbeterd. Het vermogen van de Vereniging is door reservering en het positieve resultaat wederom toegenomen.

De afdeling Handel heeft een moeilijk jaar achter de rug. De verkoop van kasten en ramen is ver achter gebleven, waarschijnlijk door de onzekere situatie m.b.t. de Varroa. De lage omzet van suiker was een tweede tegenvaller. Desondanks mogen we gewag maken van een goed jaar van afdeling Handel. Een nadelig saldo van ongeveer f 4.700,— (50% lager dan vorig jaar) blijft geheel binnen de marges welke met betrekking tot een afdeling Handel mogelijk zijn. Op alle verschillende manieren is gepoogd de kosten omlaag te brengen en men is daar goed in geslaagd (nu f 279.213,— t.o.v. vorig jaar f 314.419,—).

De bruto inkomsten daalden echter ook (nu f 274.511,— t.o.v. vorig jaar f 303.492,—). De balans geeft een daling van de voorraad aan. Deze is nu nog niet spectaculair, maar de daling is het gevolg van een aantal maatregelen met betrekking tot de afdeling Handel welke zijn genomen of nog genomen zullen worden. Een verdere daling is derhalve te verwachten. De magazijninventaris is hoger dan vorig jaar: het gevolg van de aanschaf van een nieuwe vorkheftruck. Zoals velen van u hebben geconstateerd heeft de winkel een ander (en beter) aanzien gekregen: er heeft een drastische verbouwing plaats gevonden. Dat is terug te vinden in de post inrichtingskosten winkel welk f 24.076,— bedraagt. De post overige voorraden/vorderingen bestaat voor het grootste deel uit leningen aan depothouders, maar is nu ruim f 10.000,— lager dan een jaar terug.

Het (negatieve) kapitaal van de afdeling Handel is nagenoeg even hoog gebleven: het negatieve resultaat van de exploitatie werd meer dan volledig gecompenseerd door de ontvangen WIR-premie: een van de overheid ontvangen tegemoetkoming op gedane investeringen. Mede doordat de omzet

wat achter bleef en de voorraden en de debiteurensaldi lager waren, daalde het rekening courant krediet bij de bank, wat een gunstig teken was. De post „overig nog te betalen” was samengesteld uit verschillende posten waarvan de voornaamste waren: nog te betalen aan depothouders, nog te betalen aan omzetbelasting en nog te betalen aan accijns op suiker e.d.

De post voorziening incurante voorraden is niet meer opgevoerd.

Artikelen welke dreigen te vervallen tot „winkeldochters” worden direct in de voorraad afgeboekt of in prijs verlaagd.

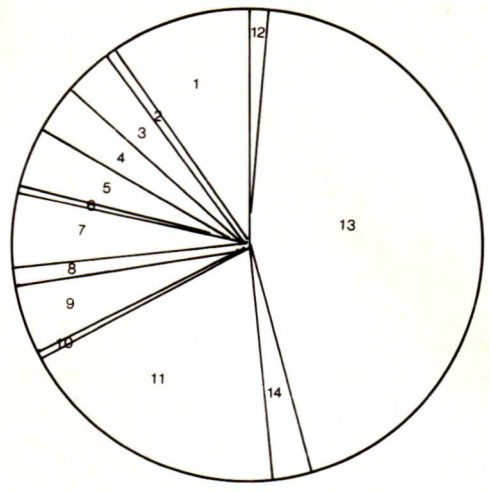
Het is ons niet gegeven te voorspellen wat 1986 voor ons in petto heeft. Mochten de tegenvallers niet al te groot zijn dan kunnen wij ook het komende jaar met vertrouwen tegemoet zien. Mede gezien de plannen welke het HB heeft met betrekking tot verdere automatisering van administratie, voorraad beheer e.d. is onder redelijke omstandigheden een verdere verbetering van de resultaten te verwachten.

Tot slot nog een enkel woord over de op 30-3-'85 goedgekeurde begroting 1985-1986. De Algemene Vergadering heeft, onder bepaalde voorwaarden, het HB toestemming verleend om de begroting op onderdelen te herzien met instandhouding van het totaal bedrag. Thans vindt het HB ten aanzien van de begroting op onderdelen te herzien met instandhouding van het totaal bedrag. Thans vindt het HB ten aanzien van de begroting op onderdelen te herzien met instandhouding van het totaal bedrag.

- een geringe correctie van het ontvangen qoutum
- een daling van de post personeelslasten zodat deze meer in overeenstemming is met de werkelijkheid
- een kleine correctie van de post maandblad zodat op de huidige voet kan worden voortgegaan
- een verhoging van de post assuranties i.v.m. het feit dat de huidige verzekering werd opgezegd en een nieuwe verzekering moest worden afgesloten
- de post commissies is op het o.i. gewenste niveau gebracht en tenslotte:
- de post van f 2.000,— t.b.v. de nationale imkersdag is vervallen en vervangen door een post van f 3.000,— t.b.v. evenementen zoals opendag en andere manifestaties.

Deze opsomming is niet volledig, slechts de meest belangrijke punten zijn even genoemd. Het HB denkt dat met deze correcties wederom een stap in de goede richting is gezet.

Zoals te doen gebruikelijk willen wij ook nu weer met nadruk vermelden dat de in het afgelopen boekjaar bereikte, hiervoor vermelde positieve resultaten, voor een belangrijk deel te danken zijn aan onze deskundige medewerkers in het Bijenhuis, zowel op het secretariaat als bij de afdeling handel. Een bijzonder woord van waardering willen wij richten tot mevr. Pos, die in de korte tijd welk verstreek sinds haar benoeming, een voor het HB onmisbare schakel is geworden. Met deze medewerkers gaan wij vol vertrouwen de toekomst tegemoet.

- 1 kantoorkosten (9.8%)
- 2 propaganda (0.7%)
- 3 bijdrage handel (3.2%)
- 4 huisvesting (3.2%)
- 5 bestuurskosten (4.0%)
- 6 imkersdag (0.6%)
- 7 commissies (4.9%)
- 8 reserveringen (1.0%)
- 9 algemeen (4.6%)
- 10 expositie (0.4%)
- 11 pers. kosten (19.2%)
- 12 alg. vergadering (1.2%)
- 13 maandblad (43.9%)
- 14 assurantie (3.1%)

TERUGBLIK OP TENTOONSTELLING IN APPINGENDAM

R.R. Saal

De subvereniging Appingendam en omstreken heeft tijdens de herfstvakantie de 3e provinciale honingkeuring en tentoonstelling in de provincie Groningen georganiseerd. Veel imkers en belangstellenden kwamen de honing- en bijenwas-inzendingen bewonderen. De expositie over bijen trok veel belangstelling en natuurlijk in het bijzonder de observatiekast. De honingkeuring toonde een verbetering van de kwaliteit ten opzichte van de voorgaande jaren. Ook was er een toename van de kwaliteit. Het was een plezierige constatering voor de organiserende subvereniging dat 66 inzendingen verdeeld over 9 klassen ter keuring werden aangeboden. Hierin behaalde de heer R.H. Moedt uit Garrelswaer zesmaal de maximale score van 100 punten uit zeven inzendingen. De heer Van de Laan uit Emmeloord behaalde vier maal de hoogste score uit veertien inzendingen. De heer R. Hamberg uit Groningen behaalde twee maal 100 punten en de heren G. van de Velde en G.R. de Vries beiden uit Groningen zagen zich beloond met elk één keer de maximale score. Met het bovenstaande puntentotaal werd de heer R.H. Moedt winnaar van de wisselbeker.

Financieel Overzicht boekjaar '84-'85

	werk. boekjaar '84-'85	begr. boekjaar '84-'85	werk. in %
alg. vergadering	3639	5000	1.2
maandblad	137340	131000	43.9
assurantie	9832	10000	3.1
pers. kosten	60071	70000	19.2
expositie Bijenh.	1213	0	0.4
algemeen	14407	16800	4.6
reserveringen	3250	3200	1.0
kommissies	15292	7000	4.9
imkersdag	2000	2000	0.6
bestuurskosten	12578	14000	4.0
huisvesting	10070	7000	3.2
Bijdrage handel	10000	10000	3.2
propaganda	2297	10000	0.7
kantoorkosten	30689	34000	9.8
totaal	312678	320000	100

BIJENPLANT IN BEELD

Arjen Neve

winterakoniet

In de vorm van bloemen bestaat een enorme variatie. Meestal zijn de kroonbladen zodanig van vorm, dat ze als lokmiddel en oriëntatiemiddel dienen voor insecten, die voor de bestuiving moeten zorgen. In veel gevallen is het voortbestaan van de plant van bestuiving-door-insecten afhankelijk.

Bij de winterakoniet hebben we een mooi voorbeeld van het overnemen van de functie van de kroonbladen door de erachter liggende kelkbladen.

De kroonbladen van deze plant hebben zoals u zult zien een andere functie gekregen.

Een vroege bloeier

Uit de naam winterakoniet kunnen we afleiden, dat we hier te doen hebben met een vroege bloeier. Zowel de Nederlandse als ook de wetenschappelijke naam geven dat aan.

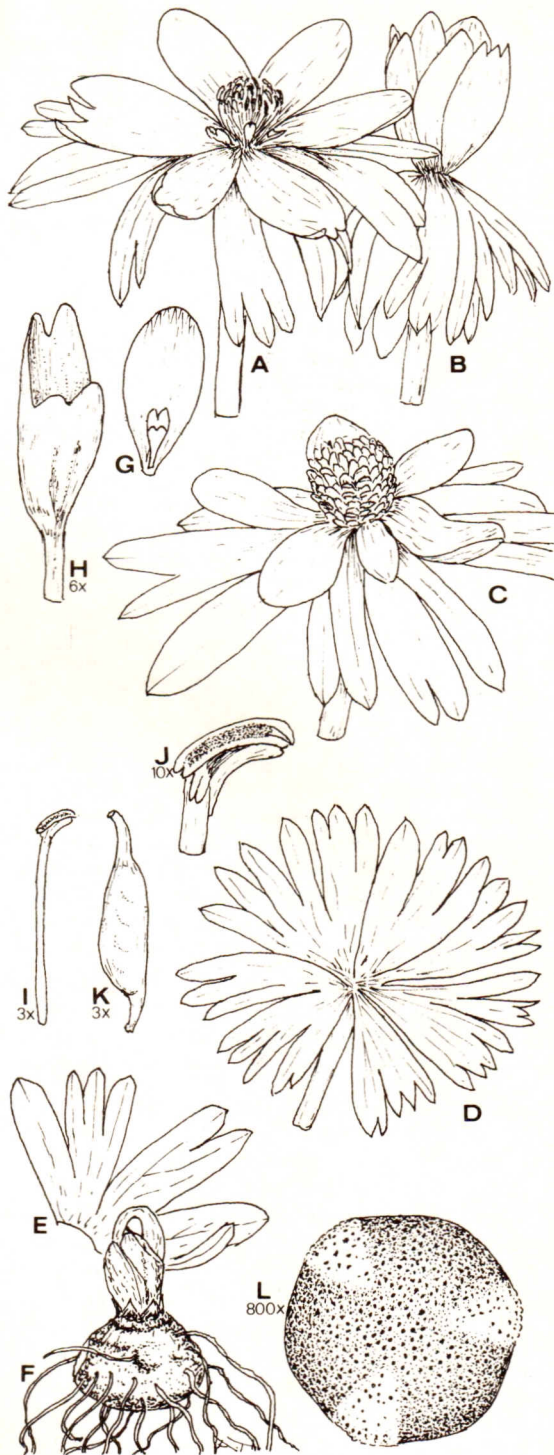
Die naam is *Eranthis* en dat is afgeleid van het Griekse *er* = vroeg en van *anthos* = bloem. *Hiemalis* betekent winterbloeiend.

Het geslacht telt 8 soorten, die hun oorsprong hebben in Zuid-Europa en in Oost en Centraal Azië tot Japan. Alleen de winterakoniet is inheems in Zuid-Europa. Zo'n vroege bloeier moet zich snel kunnen ontwikkelen. De plant heeft dan ook een knol, in feite een dikke wortelstok, waarin de voedingsstoffen voor de snelle groei liggen opgeslagen. Eerst ontwikkelt zich de stengel met bloemknop. Later volgen de wortelstandige bladen. Uit de knol vormen zich ook uitlopers, waaruit later nieuwe planten ontstaan. De jonge planten hebben in het eerste jaar maar één blad.

Nectarbladen

Vlak onder de bloem zitten drie bladen, die diep zijn ingesneden. Ze staan horizontaal, een beetje afhangend, en vormen samen een roset.

Wat op het eerste gezicht op kroonbladen lijken zijn in werkelijkheid de kelkbladen. Ze staan in twee kransen. Die aan de buitenkant zijn breder en soms aan de punt iets ingesneden. Voor ons oog zijn de kelkbladen geel. Voor de bijen zijn ze bijenpurper. Behalve geel kaatsen ze ook ultra-violet terug en geel vermengd met ultra-violet geeft het voor de bijen zichtbare bijenpurper.

WINTERAKONIET (*Eranthis hiemalis* (L.) Salisb.)

A bloem; B gesloten bloem; C vorm met gevulde bloem; D wortelblad van jonge plant; E blaadje onder de bloem; F knol met scheut aan het begin van een nieuwe groeiperiode; G kelkblad met kroonblad; H kroonblad (nectarblad); I meeldraad; J geopende helmknop; K vruchtbeginsel met stamper; L stuifmeelkorrel.

De kroonbladen zijn trechtervormig en veel kleiner dan de kelkbladen, ze vallen bijna niet op. Binnen de trechter wordt de nectar afgescheiden. Kroonbladen van deze vorm worden door hun functie ook wel honingbladen genoemd. Een betere benaming is: nectarbladen.

De kroonbladen zijn geel, ook voor het bijenoog. De gele met nectar gevulde „romertjes” steken voor de bijen goed af tegen het bijenpurper van de kelkbladen. Als de temperatuur gaat stijgen gaan de bloemen heerlijk geuren.

's Avonds gaan de bloemen dicht. Ze staan ongeveer acht dagen in bloei.

Voor de bijen valt de bloeiperiode wel erg vroeg, namelijk in februari-maart. Onder gunstige weeromstandigheden soms wel eerder. In die tijd kunnen er toch wel goede vliegdagen zijn. Een andere soort, *Eranthis cilicica* Schott et Kotschy, heeft het voordeel voor de bijen dat hij later in bloei staat. Een kruising van deze soort met de winterakoniet is de *Eranthis tubergenii* Bowl, een hybride met erg mooie bloemen.

Al lang in cultuur

De winterakoniet is een geschikte plant voor de tuin en is goed te combineren met andere bol- en knolgewassen.

Sedert de 16e eeuw wordt hij al voor de tuinbeplanting toegepast. De plant verlangt een goed gedraineerde grond, die in de zomer niet door de felle zon mag worden beschenen. De grond moet namelijk ook in de zomer goed vochtig blijven. Mochten ze nog niet in uw tuin staan, dan niet vergeten ze het komende seizoen te planten. In oktober moeten de knolletjes in de grond; 3 cm diep en 15 cm uit elkaar planten.

De eerste winter zullen ze nog niet bloeien. U moet geduld hebben tot de daarop volgende winter, maar dan heeft u er ook jaren genot van. Want als u ze laat staan krijgt u er steeds meer.

EEN SUPERBIJENBOOM

J.J.S.

In de buitenlandse bijenliteratuur kwam ik een paar keer de *Euodia* (ook wel *Evodia*) tegen, die in zijn algemeenheid ook wordt aangeduid als „bijenboom”, in Hongarije als „honingboom” en in de USA als „bee-bee-tree”.

Het is een boomsoort die van origine afkomstig is uit Oost- en Zuidoost-azië, Australië en Polynesië. Een paar soorten van deze familie, o.a. de *Euodia danielii* en *Euodia hupehensis* schijnen ook in onze klimaatzone goed te kunnen gedijen, beide worden incidenteel

aangetroffen bij duitse imkers, die er zeer enthousiast over blijken te zijn.

Het moge duidelijk zijn dat je als imker door zo'n bijzondere bijenboom aangesproken wordt en een nader onderzoek wilt instellen. In de vele gangbare Europese drachtplantenboeken zocht ik tevergeefs naar de *Euodia*, totdat ik hem aantrof in Zanders Bienenbuch onder het hoofdstuk Bienenweide (Verlag E. Ulmer).

Omdat laatstgenoemde soort eigenlijk te laat in het seizoen bloeit is de *Euodia danielii* voor ons als imker het meest interessant. De bladeren ervan bestaan uit 7 tot 11 nauwelijks gesteelde of kortstelige, eivormige, 5 tot 10 cm lange behaarde blaadjes. De bladbasis is eivormig of ietwat hartvormig uitgesneden, aan de bovenzijde donker- en aan de onderzijde lichtgroen, met opvallend gekerfde randjes.

De bloemen zijn witachtig, 3 tot 4 cm groot, gevormd in fijn behaarde schermvormige trossen met een doorsnee van 10 tot 16 cm. Bloeitijd in juni-juli, dus juist in een drachtarme periode.

De vruchten zijn 8 cm lang, snavelvormig.

De *Euodia danielii* wordt beschreven als een 4 tot 10 m hoge boom, afkomstig uit China en Korea met als voordeel dat ze reeds in het jeugd stadium bloeit. Het zou een pretentieloze boomsoort zijn die op vrijwel alle grondsoorten goed gedijt.

De bloemen bezitten een hoog nectarproducerend vermogen, nl. 0,417 mg nectar met een suikergehalte van 66% (suikerwaarde 0,275 mg).

Gezien de bloeitijd lijkt hij geschikt voor de aanplant op grotere schaal. De boom wordt sterk bevlogen; als nadeel wordt genoemd de smaakvolle bast waar konijnen en reeën belust op zijn.

Hoewel deze *Euodia* vanwege zijn esthetische waarde zeker in aanmerking komt voor beplanting van groenstroken e.d. blijkt de onbekendheid met de houtsoort er de oorzaak van te zijn dat men aarzelt. Op het oog doet het hout denken aan dat van de noteboom.

Vanwege mijn belangstelling voor zo'n niet alledaagse boom ben ik er na een eindeloze reeks van telefoontjes in geslaagd een bedrijf te vinden waar de *Euodia* wordt gekweekt, nl. bij:

Pieter Zwijneburg jr., Voorkade 52, 2771 ZD Boskoop, Tel. 01727-6232.

In de mij inmiddels toegezonden prijslijst staan de beide euodiasoorten genoteerd voor de prijs van f 15,— per stuk.

Mocht iemand enige ervaring met de *Euodia* bezitten, dan gaarne een reactie. Tot slot mijn dank aan dhr. J.C.J. Kooyman uit Sittard, die mij de nodige informatie over deze boom verschaftte.

vernieuwing top bijenkorf gaat door

Met in mijn achterhoofd het idee dat het kranteknip-sel waarmee de rubriek „Van imker tot imker” deze maand opent nog eens van pas zou komen heb ik het bewaard en zie, het komt van pas.

Niet het vervangen van de „ouwe moeder” is ter sprake, maar de tijd is nu aangebroken dat in het hoofd-bestuur een belangrijke bestuurswisseling plaats vindt. Wie er straks tot algemeen voorzitter wordt gekozen wordt op de Algemene Vergadering beslist.

Waarmee de nieuwe voorzitter in ieder geval wordt geconfronteerd is de aangeprate problematiek omtrent de plaats van de bijenhouderij.

De directie Akkerbouw en Tuinbouw kent twee groepen. Hobbyisten en een groep die inkomen haalt uit imkersactiviteiten. Het Ministerie wil alle bijenhouders onder het bedrijfsleven rekenen, dus tot de groep die inkomen haalt uit activiteiten.

Ja, ook u, imker met twee volken plus een aflegger. U behoort tot het bedrijfsleven.

Het betekent dat de imkerswereld tegen 50% van de kosten gebruik kan maken van de diensten van het Ministerie zoals onderzoek, voorlichting en onderwijs. Die 50% financiering moet dan vanuit de imkerij worden bijgepast anders... verdwijnt de Ambrosius-hoeve.

Als je deze ferme taal, uitgesproken door de heer Tj. Reitsma op de Alg. Vergadering van 1984, nog eens naleest (zie Groentje mei 1984 blz. 162) dan bekruip je het gevoel dat de directie Akker- en Tuinbouw van het Ministerie van Landbouw het economisch belang van de bijenteelt niet erkent want zelfs viel de zin: „Er moet nog onderzoek worden gedaan naar de waarde van bestuiving door de bijen”.

Mijn eerste reactie was dan ook: „Doe je werk goed minister, en kom na het bekend worden van het economisch belang van de bijen nog eens op onze Algemene Vergadering terug.”

Wij zien uw onderzoek met vol vertrouwen tegemoet! Door ditzelfde Ministerie is echter in december 1982 een rapport uitgegeven omtrent „De betekenis, perspectief en toerusting van de bijenteelt in Nederland”.

VAN IMKER

Ik citeer blad 3.

Het grootste economisch belang van de bijenhouderij is gelegen in de bestuiving van gewassen. De economische betekenis hiervan is niet te becijferen.

Bestuiving door bijen is echter onmisbaar (onderstreept in het rapport) voor:

augurkenteelt onder glas met een produktiewaarde van 30 mln gulden (1977)

aardbeienteelt onder glas, produktiewaarde 15 mln gulden in 1978

de groente- en bloemzaadteelt onder glas en de meloenen-, courgette-, perzik-, rode bessen- en pruimeteelt.

*Ook bij de op kruisbestuiving door insecten aangewezen volle grondsgewassen zijn bijen belangrijk, hoewel ook andere insecten hierbij een rol spelen. Bekend zijn de hard- en zachtfruit gewassen, **koolzaad** (deze vetgedrukte heb ik zelf aangebracht), vele bonesoorten, augurken, aardbeien in de volle grond. Voorts ontlene vele siergewassen hun handelswaarde hoofdzakelijk aan het massaal dragen van kleurrijke vruchten (vuurdoorn, cotoneaster, berberis, bottelroos, sierappel e.d.).*

De meeste hiervan zijn aangewezen op insectenbestuiving.

Ten slotte is het voortbestaan van een aantal wilde plantesoorten in de Nederlandse flora afhankelijk van de bestuiving door bijen. Volgens sommige deskundigen is de betekenis van de honingbij voor de bestuiving de laatste decennia sterk toegenomen. De oorzaak hiervan zou zijn dat de van nature in ons land voorkomende hommels en solitaire bijensoorten, evenals vele andere insectensoorten sterk zijn teruggedrongen door het verdwijnen van nestgelegenheid en hun voedselgewassen alsmede door het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

*Door de geleidelijkheid waarmee dat is gegaan zou het nut van de honingbij in kringen van land- en tuinbouw **sterk worden onderschat** (deze vetgedrukte is door mij aangebracht).*

Weegt u even de woorden van de heer Reitsma op de algemene vergadering 1984, dan citeer ik tot besluit blad 21 van het rapport:

De bijenteelt in Nederland kan redelijkerwijs niet meer worden beschouwd als een aparte bedrijfstak binnen de agrarische sector. Bijen zijn echter wel een belangrijk hulpmiddel in sommige agrarische bedrijfstakken. Voorts is de bijenteelt een belangrijke vorm van recreatie geworden; een vorm van recreatie met groot nut voor zowel land- en tuinbouw als voor natuurbehoud (bestuiving).

Tot zover het rapport van de Directie Akker- en Tuinbouw, de werkgever van de heer Reitsma.

Net als ik hoort u het klokje van bezuiniging tikken. Op basis van solidariteit met Ambrosiushoeve is geen financiële bijdrage uit de imkerswereld te verwachten, hoewel er nu hard wordt gewerkt aan imago-verbetering, vandaar de idee om het imkerswereldje als een bedrijfstad te beschouwen. Dien bij de overkoepelende imkersvereniging de rekening in „50% medefinanciering of verdwijnen Ambrosiushoeve.”

Het heeft er alle schijn van dat een bezuinigingsronde wordt doorgevoerd met als inzet de Ambrosiushoeve. Als er een financiële ondersteuning vanuit de imkerswereld moet komen, dan valt daarover te praten. Maar niet met het mes op de keel, want dat wekt agressie op.

De zomer van 1985

Daarover is veel geklaagd terecht of niet terecht zal in hoge mate afhankelijk zijn van het tijdstip waarop van vakantie werd genoten.

De maand mei was eindelijk weer eens aan de warme kant hoewel het daar in de eerste dekade (periode van 10 dagen) nog niet op leek. Met in het midden van het land slechts 22 uur zonneschijn werd het de somberste periode van deze eeuw. Hoe verder deze voorjaarsmaand vorderde des te meer het weer er op vooruitging en de laatste 10 dagen waren zeer zonnig. Menig zwerm onderstepte dit zomerse karakter.

De maand juni bracht mooi zonnig en droog weer. . . gedurende de eerste vier dagen en toen was de koek op. Het vervolg laat zich het beste omschrijven als zeer koel, somber en veel te nat.

Na de omschrijving van het juli-weer als zijnde gemiddeld warm en zonnig met normale hoeveelheid neerslag brak een tornado van hoogelach het KNMI af. Er bestonden echter grote verschillen tussen het zuidwesten met gunstige invloed van het Azorenhooggedrukgebied en het noordoosten van ons land die telkens een tik van depressies kregen met veel harde wind. De gramschap is mede opgewekt door de aanhoudend westen tot zuidwesten wind waardoor het aan de kust slecht toeven was.

Augustus was weer koel en te nat.

Elk jaar wordt een overzicht gegeven van het aantal dagen waarop de maximumtemperatuur 20 graden of hoger is geweest (warme dagen, imkers noemen het vliegdagen) en 25 graden of hoger, de zogenaamde zomerse dagen. Voor de eerste maal worden deze aantallen via een landkaartje in beeld gebracht (graag uw reactie).

In figuur 1 ziet u lijnen getrokken waar de max. temperatuur gedurende de zomermaanden juni, juli en augustus op 20, 30, 40 en 50 dagen de grens van warme

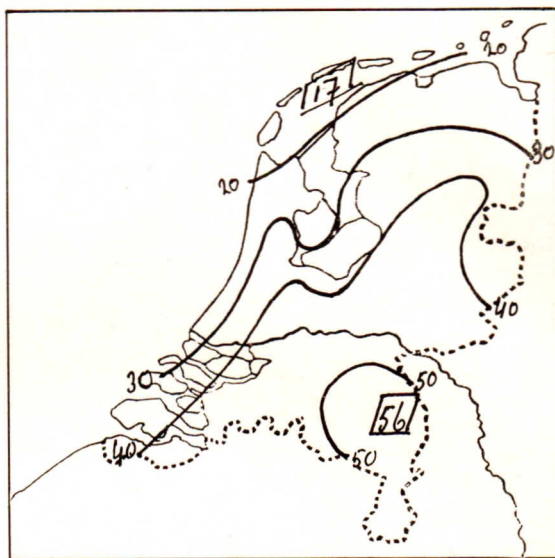

Fig. 1. Warme dagen juni+juli+augustus

dag heeft bereikt. Het grootste aantal van deze dagen kwam voor in Oost-Brabant/Noord-Limburg (56) terwijl in de noordelijke kuststrook slechts 17 van deze dagen werden geregistreerd. Let wel, een verschil van 39 dagen.

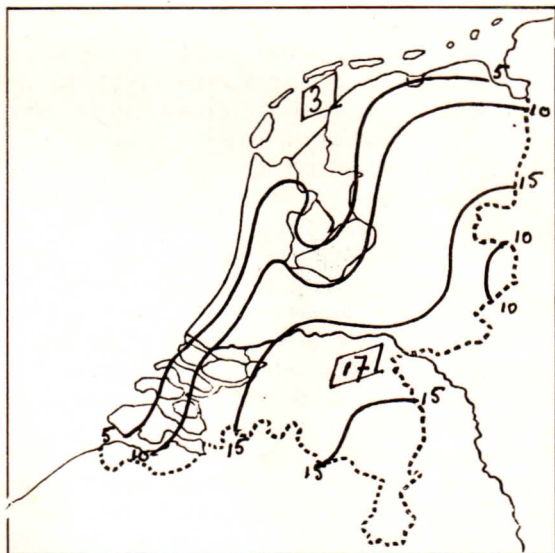

Fig. 2. Warme dagen mei

Figuur 2 laat ons zien het aantal warme=vliegdagen in de maand mei met als minimum de gehele kuststrook met drie van deze dagen en opnieuw ZO-Nederland met 17 vliegdagen.

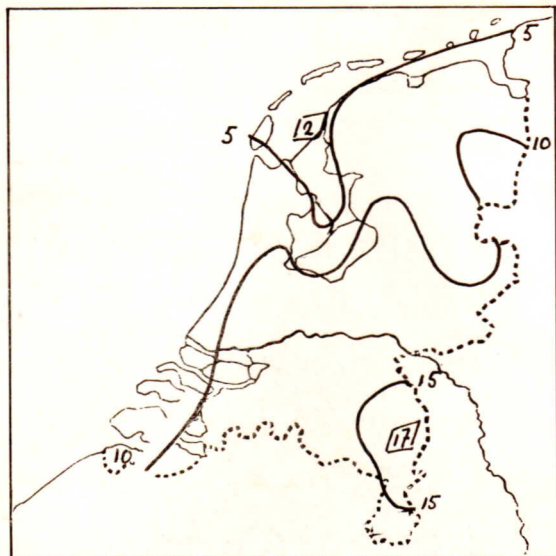

Fig. 3. Zomerse dagen juni+juli+augustus

In fig. 3 is het aantal zomerse dagen weergegeven van de maanden juni, juli en augustus. U kunt aan de hand van deze kaartjes nu zelf bepalen hoeveel warme en zomerse dagen uw woonplaats ten deel zijn gevallen.

De twee gezichten van februari

In de wintermaand februari kunnen we al een reinigingsvlucht verwachten zodra de temperatuur met niet te veel wind in de buurt van de 10 graden komt. Helaas zijn we daarvan niet al te vaak getuige in verband met andere werkzaamheden. Als we ons na zo een mooie dag in de avond naar de bijenstand spoeden dan zien we aan het aantal dode bijen op de grond voor de kast of op de vliegplank dat het volk aan de schoonmaak is geweest. Voor een eventuele inspectie is het nog veel te vroeg of er moet akute nood zijn. Hierbij denk ik aan een volkje dat de suiker slecht heeft opgenomen en heel licht aanvoelt. Vaak duidt deze volgorde op een moerloos volkje. Een niet vastgekitte dekplank duidt ook in deze richting. Als snel wordt gehandeld dan kan zo een volkje in de onderbak van een ander volk worden gehangen zonder verdere voorzorgsmaatregelen. Voor beginnende imkers is het een moeilijke opgave te bepalen of het aantal dode bijen voor de kast na een schoonmaak normaal is. Het beste kunt u contact opnemen met meer ervaren imkers uit de omgeving.

Toont februari ons een ander gezicht met vorst en sneeuw dan raad ik u aan uw oor voorzichtig tegen de kastwand te drukken. Een zwaar gezoem met afwisselend wat hogere toontjes is uw deel. Wat de aanleiding is van de verschillende toonhoogte zal wel altijd het geheim van de dames aan de andere kant van de kastwand blijven. Aan de plek waar de zwaarste zoemtoon valt te beluisteren kunt u de positie van de tros bepalen. Zit de tros al voor in de kast in een hoge positie dan is er te weinig gevoerd en zult u zodra maar enigszins mogelijk moeten bijvoeren.

IS ER NOG EEN TOEKOMST VOOR DE VARROA?

Otto de Kat

Welke vooruitzichten biedt 1986 wat betreft de Varroa-bestrijding, vraagt NWDIZ (1986/1) zich af. Op het gebied van de bestrijdingsmiddelen is nog veel onzeker. Het wordt steeds duidelijker dat **Folbex VA** er op den duur uit gaat (te duur, tijdrovend, residuen in honing en was). Zo heeft men in de deelstaat Hessen bij de herfstbehandeling van 1985 uitsluitend de „Illertisser-Milben-Platte“, de mierenzuurplaat gebruikt. Volgens de NWDIZ staat het vast dat Folbex in een ontoelaatbare hoeveelheid achterblijft – vooral in was, wat minder in honing. Het is nog maar een kwestie van tijd tot dit middel uit de handel genomen wordt.

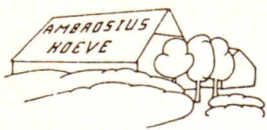
Wat betreft **mierenzuur** is deze stof als zodanig niet toegelaten. Men mag alleen gebruik maken van de met mierenzuur doordrenkte Milben-Platte. Het is een min of meer natuurlijk middel. Weliswaar bestaat de kans dat de imkers deze platen zelf gaan vervaardigen, mierenzuur is vrij verkrijgbaar. Dit kan alleen voorkomen worden als de officiële I.M.P. voor een redelijke prijs aangeboden wordt zodat zelffabrikatie niet loont.

De kans is groot dat in de herfst **Perizine** (in Duitsland) toegelaten wordt. Een Duitse diergeneeskundige merkte op: „Als we deze drie toegelaten middelen hebben, kunnen we de Varroa vergeten“.

Nog afgewacht moet worden of **Pyrethrum** een toekomst heeft; de verschillende onderzoeksresultaten lopen nog al uiteen.

De beste resultaten worden nog altijd met **Amitraz** behaald, maar dit middel is in Duitsland niet toegelaten. Een nieuw middel, de NWDIZ noemt het voor het gemak maar even **XYZ**, is ontwikkeld door Prof. Dr. Knappwost, directeur van het „Institut für Physikalische Chemie“ van de Hamburgse universiteit. Het zou geen residuen achterlaten en niet selectief zijn. Er is inmiddels patent op aangevraagd. Als dit middel werkelijk zo is als Knappwost belooft, dan mogen we ons buitengewoon gelukkig prijzen. Alsdus het Duitse imkersblad.

In „Die Biene“ (1985/12) waarschuwt Dr. E. Schieferstein, de voorzitter van de Duitse imkersbond met nadruk tegen het gebruik van Amitraz „ook als overijverige verkopers van Aerosol-apparaten door middel van paginagrote advertenties in de vakbladen het doen voorkomen dat het allemaal zo erg niet is“.

**STICHTING
PROEFBIJENSTAND
"AMBROSIOUSHOEVE"**

TIPS FEBRUARI 1986

- Komt de temperatuur tegen de 10° C, dan kan al een reinigingsvlucht plaats vinden. Vindt U veel doede bijen op de vliegplank en is deze evenals de voorkant van de kast sterk vervuild? Stuur dan een monster van minstens 50 bijen op naar de Ambrosiushoeve om de oorzaak te achterhalen. Met de uitslag krijgt U informatie toegestuurd om de nodige maatregelen te kunnen treffen. Als bij de eerste reinigingsvlucht bepaalde volken niet vliegen, betekent het niet meteen dat deze volken dood zijn. Noteer dit volk en houd het in de gaten.
- Als er een windscherm voor de bijenstal geplant of geplaatst moet worden om de bijen te dwingen hoog weg te vliegen, dan is dit een geschikte tijd.
- Een regelmatige inspectie juist na de bijenvlucht is waardevol. Opgewonden, zoekende bijen bij het vlieggaat en op de voorkant van de kast wijzen op moereloosheid. Denk alvast na over een goede saneringsmaatregel.
- Als er slechts op grote afstand van de bijen drinkwater voorhanden is, dan is het waard om een drinkplaats in te richten. Vooral bij koud, onberekenbaar weer kan dit zijn nut bewijzen.
- Liggen er steeds opnieuw vrij grote stukjes raat bij het vlieggaat, dan wordt dit veroorzaakt door een muis. Deze stukjes zijn duidelijk groter dan de wasmul. Verklein het vlieggaat, zodat alleen de bijen er nog door kunnen.
- Kent U het verschil tussen schoonmaken en ontsmetten?
Schoonmaken op zich wil nog niet zeggen, dat het materiaal vrij wordt van ziektekiemen. Bij ontsmetten gebeurt dit wel (desinfecteren).
Ga eens bij uzelf na of het materiaal voor het komende seizoen ontsmet moet worden. Lege kasten en uitgesneden raampjes kunnen nu met de brander worden gedesinfecteerd.
- Raten kunnen nu niet met ijsazijn (100% azijnzuur) worden ontsmet. Het stollingspunt van ijsazijn is nl. 16° C; het is in de fles bevroren.
- Varroabodems zijn nuttige hulpmiddelen om een besmetting vast te stellen en om het verloop van de infectie te volgen. Het is nu een goed moment om deze bodems te fabriceren, al of niet in verenigingsverband.

- Heeft U niet voldoende gereedschap, kennis of mist U de handigheid om de bodems te maken, dan is het organiseren van een doe-het-zelf avond wellicht een oplossing.
- Metalen bijenteeltmaterialen schoonmaken met staalwol en spiritus. Schilder ze daarna in een felle kleur, zodat ze echt tussen het gras opvallen.
- Als er sneeuw ligt, kunnen de bijen door de sterke instraling naar buiten worden gelokt. Door schotten tegen de kasten te plaatsen voorkomt U dit.
- Als de grond niet bevroren is, kunnen wilgenstekken in de grond worden gestoken. De waterwilg kan niet worden gestekt. De meeste andere wel. Sla de drachtplantengids er eventueel op na.
- Wordt er in de buurt een avond georganiseerd met de nieuwe Varroa videofilm, mag U deze niet missen. De film kunt U aanvragen bij het CAD voor de Bijenteelt, 013-425888. De kosten zijn slechts f 15,- en de film is op elk systeem verkrijgbaar.

CURSUSSEN VOOR BEGINNERS

Sub-ver. Velp	organiseert in maart een beginners-cursus. Aanmelden bij: dhr. L. Melse. Tel. 08309-3255.
Zeeuwsch-Vlaanderen	Bij voldoende belangstelling wordt in het voorjaar, omstreeks maart gestart met een cursus voor beginners. Opgave bij: P.R. van Assche, Karel Doormanlaan 7, 4535 BP Terneuzen. Tel. 01150-12628.
Emmen	organiseert dit voorjaar een beginners-cursus. Opgave bij: secr. W. de Kleine, Laan van de Iemenhees 528, 7823 JW Emmen. Tel. 05910-21958.

CURSUSSEN VOOR GEVORDERDEN

Zeeuwsch-Vlaanderen	Bij voldoende belangstelling wordt in het voorjaar, omstreeks maart gestart met een cursus voor gevorderden. Opgave bij: P.R. van Assche, Karel Doormanlaan 7, 4535 BP Terneuzen. Tel. 01150-12628.

DIVERSE CURSUSSEN

Emmen	organiseert dit voorjaar een korfvlecht-cursus. Opgave bij secr. W. de Kleine, Laan van de Iemenhees 528, 7823 JW Emmen. Tel. 05910-21958.
Twello	Cursus drachtplanten, aanvang maart 1986. Inlichtingen Lagere Agrarische School, t.a.v. dhr. H.J. van den Noort. Tel. 05712-1670.

Afd. Soest- organiseert een algemene bijenziekte-
Amersfoort cursus in samenwerking met het RZC
Utrecht.

De cursus bestaat uit 12 lessen op donderdagavonden welke gegeven worden vanaf 13 maart, in de School voor Plant, Dierverzorging en Groenvoorziening, Hamseweg 70, 3828 AG Hoogland.

De leerstof betreft achtergrond informatie/basiskennis en mikroskopisch onderzoek.

Aan de orde komen o.a. literatuur, levensvormen van virus tot mijt, bijenziekten algemeen, bijenwetgeving, vergiftiging, Acarapis, vuilbroed, Varroa, Nosema, Malpigmoebe, kalkbroed, mikroskopie, gereedschappen en hulpmaterieel, prepareren en kleuren, monsteronderzoek etc.

De leraren zijn:

J. Duyvetter, Medewerker CAD

A. Potjer, Dierenarts

T. de Ronde, Bioloog

H.J.D. Spijker, Histoloog

R.J. Veldhuizen, Praktisch Imker

C.T. Zuidema, Medewerker AID

Kosten van deelname inclusief gebruikte materialen f 95,-.

Afsluiting met eindles ter verkrijging van getuigschrift.

Opgaven bij:

E. Verschoor-Kalf,

Rijksstraatweg 60,

1396 JN Baambrugge.

Tel. 02949-1267.

R.J. Veldhuizen,

Ir. Menkolaan 61,

3761 XK Soest.

Tel. 02155-23353.

**WIJ
GEDENKEN**

In de zomer van 1985, 31 juli 1985, overleed op de leeftijd van 75 jaar ons trouw lid: **Willem Janse**. Hij was o.a. gedurende 16 jaar bestuurslid van de afdeling Walcheren. Hij was een stuwende kracht in onze afdeling en een imker in hart en nieren. Hij zal nog lang in onze herinnering blijven.

Bestuur en leden
VBB Walcheren.

Bij het overlijden van haar man en lid van onze afdeling, dhr. P.E.M. Kuijpers op 24 maart 1985, met wie zij jarenlang samen had geïmkerd, nam zij het lidmaatschap van hem over. Nog deze zomer nam zij deel

aan een koninginnen-veredelingsproject. Een ongelukkige val werd echter het begin van het einde.

Op 21 dec. j.l. overleed zij op 83-jarige leeftijd: ons afdelingslid en nog steeds enthousiaste bijenhoudster: **mevrouw Mathile Rosalia Borm**. Wij betuigen aan de familie onze oprechte gevoelens van medeleven. Zeer in het bijzonder aan haar dochter Mej. L. Kuijpers die de zorg voor de bijen op zich neemt en het lidmaatschap voortzet. Wij wensen haar veel sterkte en zeggen haar alle mogelijke steun toe.

Bestuur en leden van de Afdeling Hulst e.o.

SPEURBIJTJES

Opgave schriftelijk. Tarief: 20 woorden f 7,50, elk woord meer 35 cent; te voldoen bij vooruitbetaling door storting op giro 846801 t.n.v. VBBN Wageningen. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud.

TE KOOP: enkele 10-raams simplexkasten en dubbelwandige geventileerde 10-raams spaarkasten. WBP compleet met voerbak en Varroabodems met schuif, ook geschikt voor tabaksrookbehandeling. Geschikte prijs. Tel. 08355-1107 (na 18.00 uur).

GEVRAAGD: een honingslinger, roestvrijstaal. Tel. 02230-42588 (Den Helder).

BEST SELLERS

World Perspectives in Apiculture: Eva Crane
price including postage DF 54/£ 11.60.

Queen Rearing: Ruttner (English edition)
price including postage DF 111/£ 23.95.

Anatomy and Dissection of the Honeybee: H.A. Dade
price including postage DF 81/£ 17.50

Postgiro/CCP Account Number 29 179 4408.

Current lists now available from
International Bee Research Association
Hill House, Gerrards Cross, Bucks SL9 0NR, England.

Als het om **KWALITEIT** gaat...

- * Bijenteelt-producten
- * Imkers-benodigheden
- * Houtbewerking
- * Kursussen, advies, etc.

imkerij
onderwijs-proef-bedrijf i.o.

postbus 2150, Vlaardingen

tel. 01047-74 66 85

Landinzicht

**BIJENSTAND Fa. H.T. VAN DAM & ZN.,
JUBBEGA (Fr.), ☎ 05165 - 13 82**

kan U alles leveren voor de moderne bijenteelt.

Kunstraat, bijenwoningen en onderdelen uit eigen werkplaatsen. Door eigen steeds grotere importen van diverse gereedschappen steeds bij ons de laagste prijzen. Tevens voor **weder-verkoop** diverse kleuren meubelwas en honing van de fijnste kwaliteiten.

Vraagt onze prijscourant van materialen en/of meubelwas en honing even aan. Wij zenden U die gaarne gratis toe.

Wij komen weer op de te houden Bijenmarkten.

Slecht geheugen?

VERGEET NOOIT MEER

namen, gezichten, data, getallen, adressen, afspraken, jubilea, enz.

Ontdek het geheim van een ijzersterk geheugen

en hoe u o.a. vreemde talen in een recordtijd leert!

Vraag GRATIS

PROSPECTUS aan

MEMOSCHOOL, afd. BT

Antwoordnr. 465, 2060 VE Bloemendaal

(Postzegel plakken is niet nodig).

14 februari Emmen:

Dhr. J. v.d. Eynde houdt een lezing over Varroabestrijding. Deze avond wordt gehouden in de Kerkzaal van het Scheperziekenhuis te Emmen. Aanvang 19.30 uur.

15 februari Utrecht:

Koninginneteeltdag. Zie voor het programma het januari-nummer

17 februari Haarlem:

Imkersgilde „Jan Swammerdam" organiseert een avond in het gebouw van „Scouting Haarlem". Er wordt o.a. een film over wespen vertoond, ditmaal met nederlandse teksten, verder houdt dhr. Slagter een lezing over solitair levende bijen.

20 februari Varsseveld:

Prof. Wartena houdt een lezing over „het Weer". Deze avond wordt gehouden in café Rothman, Schoolstraat 26, Varsseveld. Aanvang 19.30 uur. Een ieder is van harte welkom.

25 februari Epe:

Lezing met dia's voor beginners en gevorderden door dhr. H. van Maaren. Na de pauze zal hij spreken over zijn Teruggeefmethode. Deze methode staat ook beschreven in het Groentje van november 1985. De avond begint om 20.00 uur in Zaal Stern, Hoofdstraat 108 te Epe.

26 februari Jubbega:

Om 19.30 uur komen dr.ir. C. van Heemert en ing. J. v.d. Eynde spreken over de Ambrosiushoeve, onderzoek en wat verder tersprake komt over de bijenteelt in het algemeen. Tevens vertoning van de nieuwste videoband over de Varroa. Ook belangstellenden buiten de provincie Friesland zijn van harte welkom. De avond wordt gehouden in café „De Alde Slûs". Inl. secr. Rj. van Dam, Jubbega. Tel. 05165-1382 (overdag).

28 februari Leiden:

Wijkcentrum „Zijkwartier", van der Marckstraat 19, Leiderdorp. Groenbeheer en imkerij. De heer J.J. Jansen, chef groenvoorziening Leiderdorp geeft een inleiding over het groenbeheer van zijn gemeente. Groenbeheerders van andere gemeenten zijn eveneens uitgenodigd.

Start van een bewuster zoeken naar banden tussen imkers en groenbeheerders.

14 maart Emmen:

Lezing van dhr. Ensing over het natuurreervaat Meerstalbok in Zwartemeer. Dit is het grootste hoogveenervaat in Nederland waar door de beheerders een poging wordt ondernomen om hoogveen te laten groeien inplaats van het af te graven. Deze avond wordt gehouden in de Kerkzaal van het Scheperziekenhuis te Emmen. Aanvang 19.30 uur.

20 maart Varsseveld:

Fred Hazelhoff houdt een lezing met dia's over „Europese gebieden rond de poolcirkel".

Als fotograaf probeert Fred Hazelhoff de karakteristiek van de plekken die hij bezoekt zo typerend mogelijk vast te leggen. De dia-serie is een verslag van foto-reizen door de Shetland eilanden, Noorwegen, Zweden en IJsland. De inhoud van de dia-serie: bergen, gletsjers, bossen, bloemen, vogelkolonies, zeevogels, roofdieren enz.

Plaats en aanvang: Café Rothman, Schoolstraat 26, Varsseveld om 19.30 uur.

5 april Ede:

Algemene Ledenvergadering van de VBBN 1986 in de Reehorst.

11 april Sneek:

Vergadering van de koninginneteeltgroep Friesland. Plaats: Hotel Osinga, Lennerweg 8 te Sneek.

Aanvang 19.45 uur.

Inl. Hr. v.d. Graaf, Tel. 05150-18013.

19 april:

Koninginneteeltdag voor Noord Nederland. Het programma volgt in het Groentje van maart.

ALLEEN DE IMKER MET ZORG EN AANDACHT VOOR ZIJN BIJEN WINT IN 1986 HONING!

Ziektepreventie is daarbij noodzaak!

Het **BIJENHUIS** heeft nu al die artikelen die u daarvoor straks nodig heeft.

Gaasbodem:	geheel voorzien van r.v.s. gaas met daaronder een wasmullade. Ideaal voor de Varroa-diagnose en bestrijding. voor Spaarkast: f 60,75 voor Simplexkast f 64,25
Bodem Supplement:	(bouwpakket) hiermee is elke bodem van een Spaar- of Simplexkast om te bouwen tot gaasbodem f 21,—
Folbex-VA:	voor bestrijding van Varroa. Eén pakje is voldoende voor 6 behande- lingen. Incl. ned. gebruiksaanwijzing per pak f 54,90
Fumidill-B.:	het meest gebruikte middel tegen Nosema, incl. ned. gebruiksaanwij- zing per flacon f 19,75
Naktapoll-F:	voederdeeg met fumidil bevordert de voorjaarsontwikkeling en onder- drukt nosema, per pak incl. ned. gebruiksaanwijzing f 7,75
IJsazijn:	99% azijnzuur voor ontsmetten van kastonderdelen en ramen. Doodt nosemasporen en ook de wasmot. Inhoud voldoende voor $\pm$ 50 ramen. Per flacon f 4,50
Diversol-CX:	Het meest doeltreffende en snelwerkende ontsmettingsmiddel voor landbouw en veehouderij. O.a. Bijenkasten, imkergereedschap en honingwinapparatuur. Per flacon (incl. gebruiksaanwijzing) f 12,50
Sandoz-B 401:	het middel om uw kostbare uitgebouwde ramen echt te beschermen te- gen wasmot. Inhoud is voldoende voor $\pm$ 120 ramen. Incl. gebruiksaanwijzing per flacon f 12,50

**OUDE RATEN ZIJN BROEDNESTEN VOOR BAKTERIËN EN NOSEMA.
DAAROM DEZE NU OMRUILEN/VERVANGEN VOOR KUNSTRAAT.**

Alleen **HET BIJENHUIS** heeft 4 soorten **KUNSTRAAT** van gegarandeerde pure
bijenwas (met certificaat).
o.a. Gegoten Kunstraat (vinden de bijen het beste)
– Gewalste Kunstraat
– Gewalste Darrenraat en
– Gewapende Kunstraat voor Ideaalramen.

BIJENHUIS WAGENINGEN

Grintweg 273 - 6704 AP Wageningen - Tel. 08370-22733